

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

SPOR HUKUKUNDA DOPİNG VE DOPİNGLE İLGİLİ HUKUKİ UYUŞMAZLIKLAR

Jülide HÖKEREK DEMİRCAN

**SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Oğuz ÖZBEK**

**ANKARA
2023**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR HUKUKUNDA DOPİNG VE DOPİNGLE
İLGİLİ HUKUKİ UYUŞMAZLIKLAR**

Jülide HÖKEREK DEMİRCAN

**SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Oğuz ÖZBEK**

**ANKARA
2023**

ETİK BEYAN

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Yüksek lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Spor Hukukunda Doping ve Doping ile İlgili Hukuki Uyuşmazlıklar” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Jülide HÖKEREK DEMİRCAN

Tarih:

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Spor Bilimleri Anabilim Dalında
Jülide HÖKEREK DEMİRCAN tarafından hazırlanan
“Spor Hukukunda Doping ve Doping İlgili Hukuki Uyuşmazlıklar”
adlı tez çalışması
aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak OY
BİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU İLE kabul/red edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi:

.....

..... Üniversitesi

Jüri Başkanı

Üye

..... Üniversitesi

Üniversitesi

.....

Raportör

Üye

.....

.....

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
Önsöz	vi
Çizelgeler	vii
Simgeler ve Kısaltmalar	viii
1. GİRİŞ	
1.1. Spor Nedir?	1
1.2. Spor ve Hukuk	1
1.3. Sporda Uyuşmazlık	3
1.4. Doping Kavramı	5
1.5. Dopingin Tarihçesi	7
1.6. Doping Mücadelenin Tarihçesi	9
1.7. Dünya Doping Mücadele Ajansı	10
1.8. Doping Olarak Kabul Edilen Maddeler ve Uygulamalar	11
1.8.1. Kullanımı Her zaman Yasaklı Maddeler ve Yöntemler	12
1.8.2. Müsabaka İçinde Kullanımı Yasaklı Maddeler	16
1.8.3. Bazı Özel Sporlarda Kullanımı Yasaklı Olan Maddeler	17
1.8.4. Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnaları	18
1.8.5. Doping ve Beraberinde Getirdiği Sorunlar	19
1.8.5.1. Sağlık Sorunları	19
1.8.5.2. Etik Sorunlar	20
1.9. Türkiye Doping Mücadele Talimatı	21
1.10. Ülkemizde Yürürlükte Olan Spor Mevzuatları	21
1.11. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)	24
1.12. Sporda Anti Doping ve Spor Uyuşmazlıkları ile İlgili Araştırmalar	25
1.13. Çalışmanın Amacı	26
2. GEREÇ VE YÖNTEM	29
2.1. Güvenirlilik	28
2.2. Sınırlılıklar	29
2.3. Verilerin Toplanması	29
2.4. Verilerin Analizi	29
3. BULGULAR	
3.1. Tahkim Kararları	30
3.2. Yargıtay Kararları	35
3.3. Danıştay Kararları	37
3.4. CAS Kararları	38
4. TARTIŞMA	42
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	45
ÖZET	46
SUMMARY	47

KAYNAKLAR
EKLER

48
53

ÖNSÖZ

Sporda rekabetin bir yansıması olarak eski çağlardan beri süregelen bir şekilde doping adı verilen çeşitli kimyasal maddeler kullanılmıştır. Adil yarışma kuralını bozucu nitelikte bu faaliyetler spor için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Spor alanında doping kullanımı ülkemizde de olduğu gibi Dünyada da büyük bir sorun teşkil etmektedir. Spor barışını engelleyen doping kullanımının önüne CAS, Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu, Yargıtay ve Danıştay kararlarıyla önlenmeye çalışılmaktadır. Bu konuda çözüm sağlamak için ülke ve dünya çapında etkili ve yerinde uygulamalarla doping konusu ele alınmalıdır. Bu çalışma ile doping kullanımının hukuk dünyasındaki yansıması ayrıntılı bir şekilde irdelenecektir. Bu çalışma için doping ile ilgili örnek kararların kullanılmasına izin veren Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kuruluna teşekkür ederim. Tüm çalışmalarım süresince desteğini esirgemeyen özverili ve değerli danışmanım Prof. Dr. Oğuz ÖZBEK hocama ve her daim desteğim olan eşim Uzm. Dr. Melikşah Raşit DEMİRCAN'a sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1. Tahkim Kurulu Kararları Özetleri (2003-2020)

34

SİMGELER VE KISALTMALAR

CAS	Court of Arbitration for Sport, Spor Tahkim Mahkemesi
FIFA	Federation Internationale de Football Association, Uluslararası Futbol Federasyonu
IOC	International Olympic Committee, Uluslararası Olimpiyat Komitesi
KHK	Kanun hükmünde kararname
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TDMK	Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu
WADA	World Anti-Doping Agency, Dünya Dopingle Mücadele Ajansı
m	Metre
ml	Mililitre

1. GİRİŞ

1.1. Spor Nedir?

Spor; zihinsel ve bedensel gelişimlerinde, daha sağlıklı, düzenli, etkili ve mutlu olmalarında insanlara katkı sağlayan ve onlar tarafından sağlık, iş ve performans verimini artırma, sosyalleşme vb. amaçlarla yapılan fiziksel aktiviteler bütünüdür (Brewer, 2009). Farklı amaçlarla bireysel veya grup olarak yapılan sportif faaliyetler, kişilerin bilişsel, duyuşsal ve motor fonksiyonlarına katkı sağlar. Sportif faaliyetler rekabetçi ve yarışmacı bir niteliği olan, fiziksel ve zihinsel aktiviteleri kurallara bağılı olarak gerçekleştirdiği etkinliklerdir.

Spor; zaman ve zaman gibi değeriendirme mekanizmalarının yer aldığı rekabet ve hedefe ulaşma, puanlarla atletik performans sonuçlarını belirlemek için kullanılır (Coakley, 2017). Spor belirli kurallara, gelenekler ile yarışmalar ve etkinlikler düzenlenen yönetim yapılarına sahiptir. Yerleşik ve yaygın olarak kabul edilen kurallara göre, tanınmış bir yönetim organı veya federasyon olmadan bir faaliyet bir spor faaliyeti olarak kabul edilemez (Fogel, 2017).

1.2. Spor ve Hukuk

Sporda hukukun yeriyle ilgili pek çok farklı görüş mevcuttur. Geleneksel görüşe göre spor hukuku kendine özgü ayrı bir dal olmayıp hukukun çeşitli alanlarında, sporla ilgili konuların bir araya gelmesinden ibarettir. Bu görüşe göre spor hukuku teriminin, sporun tamamıyla hukuk sistemi tarafından yönetilen bir faaliyet izlenimi verdiği ve bu nedenle yanlış bir adlandırma olduğu düşünülmektedir. Daha ılımlı bir bakış açısına göreyse spor hukuku, giderek büyüyen külliyyatı ile birlikte gelişmekte olan bir hukuk dalıdır. Bir diğer görüşe göre ise spor hukuku, hukukta bağımsız bir alan haline gelmiştir. Bu durumun savunucularından olan İngiliz akademisyen Simon Gardiner'a göre spor hukuku

büyük ölçüde sözleşme, vergilendirme, istihdam, rekabet ve ceza hukuku gibi alanları da içeren birbiriyle ilişkili hukuk disiplinlerinin bir karışımı olmakla birlikte kendi özel mevzuatı ve içtihatları olan bir hukuk dalıdır (Davis, 2012). Toplumun düzenini sağlamak amacıyla oluşturulan hukuk kurallarını, sözlük anlamı ile kurallar bütünü olarak da tanımlamak mümkündür. Spor hukuku ise “sportif faaliyetler ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarını sistematikleştirerek inceleyen hukuk bir dalıdır” (Ertaş ve Petek, 2017). İnsanlık tarihinde sporun giderek öneminin artmasıyla birlikte sporun eğlence ve müsabaka amacının ötesinde bir sektör haline gelmesi spor hukukunun ortaya çıkmasını kaçınılmaz hale getirmiştir (Gürten ve Erenel, 2012).

Spor hukuku; toplumsal gelişmeler ve ortaya çıkan koşullar nedeniyle özerk ve kendine özgü (sui generis) bir niteliğe sahiptir. Diğer hukuk dallarına kıyasla yeni sayılabilecek bir alan olan spor hukukunu sadece yerel hukuk kuralları ve hukukun genel ilkeleri ile açıklanmak mümkün olmamakla birlikte uluslararası hukukun bir dalı ya da izdüşümü olarak anmak da tam olarak mümkün değildir. Ulus devletler arasındaki resmi ilişkilere dayanan uluslararası hukukun özellikleri dikkate alındığında, spor hukukunun da uluslararası bir niteliğe sahip olmakla birlikte çok daha fazlası olduğu düşünülmektedir (Gürten ve Erenel, 2012).

Ülkemizde spor hukuku, karma bir hukuk dalıdır. Genel hukukun kaynak ve mevzuatından yararlanmakla birlikte; Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku ve Ceza Hukuku gibi birden fazla hukuk dalına ait kurallarını da kapsar. Ayrıca kamu hukuku ve özel hukuk alanlarını da ilgilendiren bir hukuk alanıdır. Sporun başlı başına sosyal bir olay olması nedeniyle tüm sosyal olay ve ilişkileri düzenleme amacını üstlenen hukukun spor etkinliklerini de düzenlemesi kaçınılmaz bir durumdur. Hukuka aykırı durumların tespiti halinde verilmesi gereken cezalara benzer şekilde sporda da kurallara uyulmadığı takdirde sportif cezalar uygulanması gerekliliği doğmuştur. Tamamıyla hukuk kurallarından faydalanılarak gerekli sportif suç ve cezaları belirlenmiştir (Karaoğlu, 2017).

Tüm kapsamıyla spor hukuku; içinde kamu hukuku ve özel hukuk ile ulusal hukuk ve uluslararası hukuk kurallarını birlikte barındıran; sporcuların, kulüplerin, spor federasyonlarının, IOC'nin ve resmi kurumların sportif eylem ve etkinliklerinde karşılıklı ilişkilerini düzenleyen kurallar bütününden oluşan karma bir hukuk dalıdır (Esendal, 2014).

1.3. Sporda Uyuşmazlık

Spor adil ve tarafsız ilkelere dayanan asil bir oyundur ve kesinlikle uyulması gereken kuralları vardır. Kesinlikle uyulması gereken kurallarının ihlali spor disiplini ihlalini oluşturur ve sporun öznelere ihlal edilmesi ile hukuki uyuşmazlıklara vücut verir. Spordaki davranışlar, disiplin, düzenlemeler, yorumlar ve diğer rekabet kurallarını ihlal eden davranışlar spor disiplini ihlalini oluşturur (Xiaoping, 2013). Sporcular ve spor arasındaki anlaşmazlıkların çözülmesi, spor yasaları ve federasyonlar kurallarındaki şeffaflığın artırılması spor organizasyonunun sağlıklı ve sorunsuz yönetilmesini sağlayacaktır.

Spor dallarında bir gerçeklik olarak hile yapmak yaygındır, fakat bunlar damgalanmayı gerektirmezler, doping hilelerinin aksine cezalandırıcı ve duygusal tepkilere yol açmazlar. Doping hilelerine yapılan olağanüstü muamelenin altında yatan neden, sporcuya kusur yüklenemese dahi sporun özüne aykırı kasıtlı fiiller içermesidir.

İstinaf; TDK'ya göre, “Mahkemenin verdiği kararı kabul etmeyerek bir üst mahkemeye götürme.” şeklinde tanımlanır (TDK, 2019). İstinaf yoluna; hükümden önce verilen ve hükme esas teşkil eden ya da başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararlarına karşı da hükümle birlikte başvurmak mümkündür. Diğer kanun yollarında olduğu gibi, verildiği anda kesin olan hükümlere karşı istinaf kanun yoluna başvurmak mümkün olmamaktadır (Güngör, 2016). Anti doping kurallarının ihlali sonucunda yapılan yargılamada verilen kararlara karşı itiraz yolu, hukuk yargılaması ve idari yargıda istinaf, bazı kararlarda da istinaf yolundan sonra kanun

yoluna da başvurulabilir. İstinaf ve temyiz arasında parasal fark ve inceleme yöntemi nedeniyle fark bulunmaktadır. 2023 yılı için İstinaf kanun yoluna başvurma sınırı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ek madde 1 nedeniyle parasal sınırlar *"her yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır"*. HMK Madde 341 ve 362 uyarınca 2023 yılı için istinaf kanun yoluna başvurma sınırı 17.830,00-TL; temyiz kanun yoluna başvurma sınırı 238,730,00-TL'dir.

Spor disiplinine ilişkin uyuşmazlıklar ise, "spor disiplin kurallarının sporun öznelerince ihlal edilmesi ve disiplin yaptırımları uygulanması ile gündeme gelen uyuşmazlıklardır" (Kocasakal, 2013). "Spor uyuşmazlıklarındaki genel hukuk prensiplerinde, spor federasyonları mevzuat ve kurallarına saygı göstermeye ve bu prensipleri anlamaya odaklanılmalıdır. Sporcuların hakkının korunması, olimpiik ruhun farkına varılması ve uyuşmazlıkların çözümünde dürüst ve adil kararlar verilmesi bu şekilde mümkün olacaktır" (Li ve Qiao, 2015). Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve her bir uluslararası federasyonun bir dizi uluslararası kesin kuralların uygulanmasını zorlamaya çalışması nedeniyle, farklı ulusal mahkemelerin olimpiik ve uluslararası spor uyuşmazlıklarında farklı kararlar verilebilmektedir (Mitten ve Opie, 2010).

Ülkemizde sporun gelişmesi adına adımlar atılmış, bazı yasal düzenlemeler yapılmıştır. Tüm spor süjeleri, sporcular, antrenör ve spor yöneticileri spor ahlakını benimseyen bir eğitim sisteminden sonra müsabakalara dahil olmalı, devlet tarafından yapılması gereken ise spor ödöl yönetmeliğindeki ödöl miktarını azaltması, sporu toplumda yaygınlaştırarak, spor konusundaki eğitimleri artırma, yöneticilerin seçiminde daha dikkatli davranılması olarak sayılabilir. Yapılan düzenlemeler sporun kendine özgü niteliğine uygun olmalıdır. Bu sayede spor; ulusal düzeyde toplum yaşamında daha fazla yer alma ve yaygınlaşma imkânı bulacaktır.

Dünya Doping Mücadele Ajansı'nın yayımladığı doping mücadelesi kurallarında; sportif faaliyetler esnasında bilinçli olarak anti doping kurallarını ihlal eden katılımcıların müeyyideden kaçınmak amacıyla kusursuzluklarını ileri sürmelerinin önüne geçme hedefi, kusursuz sorumluluk ilkesinin kabulündeki en önemli nedendir. Dünya doping mücadelesi kurallarında kusur, yalnızca diskalifiye olmuş sporculara verilecek cezanın süresinin belirlenmesinde dikkate alınmaktadır (Fidanoğlu, 2011).

Hukuki niteliği nedeniyle doping mücadelesi, uluslararası federasyonların faaliyet gösterdikleri ülkelerde genellikle Medeni Hukuk hükümlerine tabi özel hukuk tüzel kişisi olmaları sebebiyle Özel Hukuk konusu teşkil etmektedir. Sporcular ve kulüpler; federasyonlara üye olmaları nedeniyle, federasyonların da dernek niteliğinde olmasından dolayı, federasyon kurallarını kabul ederler. Sporcular ve kulüpler federasyonlara üye olmakla artık kuralları kabul edeceklerini taahhüt etmiş sayılmaktadır. Doping yasaklarının ihlali bu nedenle Disiplin Hukuku nedeniyle Ceza Hukukunu da yargılama sürecine dahil etmektedir (Erdem, 2015).

1.4. Doping Kavramı

Rekabetçi hissetmek ve zaman zaman diğerlerine karşı kıskançlık duymak insanın doğasında olan bir durumdur ve tarih boyunca insanlar; atletik kapasitelerini artırmak amacıyla vücut ağırlıklarını, zihinsel konsantrasyonlarını ve fiziksel güçlerini artırmanın, yorgunluk ve acıyı azaltmanın, iyileşmeyi hızlandırmanın yollarını aramıştır (Lippi ve Banfi, 2011). Sporda da bunu doping adı verilen maddeler ile sağlamaya çalışmışlardır.

Etimolojik kökeni tam olarak kesin olmasa da doping kelimesinin Afrikalı kabilelerin seremonilerde yaygın olarak kullandıkları dop adındaki bir tür uyarıcı içecekten veya Felemenkçe bandırmak anlamına gelen doop kelimesinin *Datura stramonium* tohumu katılan tütün karışımıyla yolculara yönelik hırsızlık yapmak anlamında Amerikan argosuna yerleşmesinden geldiği düşünülmektedir (Clarke,

1962, De Rose, 2008, Higgins, 2006). 1889 yılı itibariyle dope kelimesi dumanını solumak üzere hazırlanan bir çeşit yoğun afyon karışımı anlamında kullanılırken de doping kelimesinin sözlük tanımına 1890'lı yıllarda yarış atlarının performansını etkilemek için verilen narkotik ilaç tanımı eklenmiştir (Higgins, 2006, Verroken, 2000).

Güncel anlamıyla doping Cambridge Sözlüğüne göre; bir insan veya hayvana bir müsabakada daha iyi veya kötü performans göstermesini sağlamak için ilaç vermek olarak, TDK'ya göre ise; “bir spor yarışması sırasında vücuda ek enerji sağlamak için kullanılan uyarıcı ilaç” tanımlaması yapılmıştır (TDK, 2019). Doping, en kısa tanımıyla sporcular tarafından sportif faaliyetlerdeki performanslarını artırmak amacıyla yasaklı maddelerin veya uygulamaların kullanılmasıdır (Lippi ve Guidi, 1999). Sporcunun performansını artırmak amacı ile kullandığı doping maddeleri spor disiplinine göre değişmekte, bazı sporlarda dayanıklılığı ve kuvveti artırmak hedeflenirken bazı sporlarda yorgunluğu ve sinirsel gerginliği azaltmak amacıyla kullanılmaktadır (Akgün, 1991). Dopingin resmi olarak tanımlanması 1900'lü yılların ikinci yarısında yapılmıştır. Avrupa Konseyi tarafından yapılan bu tanımlardan birinde; sağlıklı bir birey tarafından canlı için doğal olmayan maddelerin kullanılması veya uygulanması ya da fizyolojik maddelerin anormal dozlarda veya anormal şekillerde, yalnızca yapay ve dürüst olmayan bir şekilde müsabaka sırasında performansı etkilemek için kullanılması, doping olarak değerlendirilmiştir (De Jong ve ark., 1988).

Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu (güncel adıyla Dünya Atletizm Birliği) tarafından 1982 yılında, müsabakaya katılan sporcu tarafından yapay ve haksız bir şekilde performans artırmak için yabancı veya fizyolojik bir maddenin normal dışı miktarda veya normal dışı bir yoldan vücuda girişini sağlayarak kullanma veya uygulamayı doping olarak tanımlanmıştır (IAAF Doping Control Regulations and Guidelines for Procedures, 1982).

Uluslararası Olimpiyat Komisyonu tarafından yapılan daha güncel bir tanıma göre doping;

- 1) Potansiyel olarak sporcuların sağlığına zararlı ve/veya performanslarını artırabilen madde veya yöntem kullanımı veya
- 2) Sporcuların vücudunda yasaklı bir maddenin bulunması veya buna dair kanıt bulunması veya yasaklı bir yöntemin kullanıldığına dair kanıt bulunması olarak tanımlanmıştır (Ioc, 1999).

1.5. Doping Tarihçesi

Tarih boyunca sporcuların kendilerine galip gelmeleri için avantaj sağlayacak, yüksek performans için kestirme yol sağlayacak veya yarışmalarına engel olacak sakatlık veya hastalık gibi durumlarda yarışabilmelerini sağlayacak sihirli bir iksir arayışında olmuşlardır (Verroken, 2000). M.Ö. 28. yy'da yaşamış olan Çin İmparatoru Shen-Nung'un efedra bitkisi ile birlikte resmedilmesi, tarihte doping ajanlarının kullanımının ilk kaydı olarak kabul edilmesi mümkündür. İmparator, Çin tıbbının ve akupunkturun babası olarak kabul edilmekte ve farmakolojik etkilerine göre tıbbi otları sınıflandıran ilk kişi olmuştur (De Rose, 2008).

M.Ö. 3. yy'da Antik Yunan'da yaşamış olan Galen'e ait metinlerde atletlerin fiziksel performanslarını artırmak için uyarıcı maddeler kullandıkları, Olimpiyat Oyunlarında özel diyetler uyguladıkları ve performans artırıcı çeşitli maddeler kullandıkları belirtilmiştir. Örneğin M.Ö. 668 yılındaki Olimpiyat Oyunlarında, 200 m koşusunu kazanan Spartalı atlet kurutulmuş incirden oluşan özel bir diyet uygulamış, Olimpiyatları iki kez kazanan Arkadyalı uzun mesafe koşucusu Dromeus, peynir diyetini bırakarak et tüketmeye geçen ilk sporcu olmuştur (Finley ve Pleket, 2005). Antik Roma'da gladyatörler, Orta Çağ'da ise şövalyeler sakatlanma sonrasında güçlerini geri kazanmak için uyarıcı maddeler kullanmışlardır (Donohoe ve Johnson, 1987). Eski Mısırlılar eşek toynağının öğütülerek yağda kaynatılması ve gül

yapraklarıyla tatlandırılması sonucu elde edilen bir karışımı performanslarını artırmak için kullanmıştır.

1800'lü yıllara gelindiğinde bisikletçiler ve yüzücüler çeşitli uyarıcı maddeler almışlardır. Kafein, kokain, eter, alkol, oksijen veya striknin gibi maddelerin tek başına veya kombinasyonlar olarak kullanıldığı bildirilmiştir (Thieme ve Hemmersbach, 2009, Verroken, 2000). Sporda ilaç kullanımı nedeniyle kayıt altına alınan ilk ölüm, 1896 yılına aittir. Arthur Linton isimli bisiklet sporcusunun, antrenörü tarafından geçmişte Çin ve Güney Asya'da geleneksel tıbbi tedavi olarak, günümüzde ise pestisit olarak kullanılan, nörotoksisiteye neden olan striknin maddesinin performans artırıcı olarak verilmesi sonucu Bordeaux ve Paris arasındaki yarış sırasında öldüğü bildirilmiş, daha sonradan tifoid ateş nedeniyle öldüğü düşünülse de antrenörü spordan men edilmiştir (De Rose, 2008, Hong ve ark., 2022, Verroken, 2000).

1904 yılında ise olimpiik maraton sporcusu olan Thomas Hicks, çiğ yumurta, brandi ve striknin tüketiminin ardından müsabakayı kazanmış fakat ölümün eşiğinden dönmüştür (Woodland, 1980). Takip eden yıllarda sporcularda sağlık risklerini de beraberinde getiren performans artırıcı ilaç kullanımının artması uluslararası spor federasyonlarının dopingi yasaklayıcı girişimlerde bulunmasına neden olmuştur. Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği (IAAF), 1928 yılında dopingi resmi olarak yasaklayan ilk uluslararası federasyon olmuştur. 2. Dünya Savaşı döneminde geliştirilen ve üretilen pervitin ve metamfetamin gibi maddeler savaş sırasında ve sonrasında uyarıcı olarak kullanılmıştır (De Rose, 2008). 1960 Olimpiyat Oyunlarında ve 1967 yılı Tour de France müsabakasında yaşanan amfetamin ve nikotinil tartrat kullanımına bağlı ölüm vakaları durumun ciddiyetini ortaya koymuştur (Bowers, 2012, Dvorak ve ark., 2014).

Dopinge son vermek amacıyla Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından Şubat 1999'da, Lozan kentinde sporda doping konulu bir konferans düzenlenmiştir ve bu konferansta alınan kararlar dopinge mücadeleinin günümüzdeki şeklini almasını sağlamıştır (David, 2008).

1.6. Doping Mücadelesinin Tarihçesi

Avrupa'da doping mücadelesi çalışmaları 1962 yılında Avusturya'da başlamış, 1965 yılında doping Avrupa Konseyi tarafından tanımlanmasının ardından Belçika, Fransa ve Yunanistan bu konuda yönetmelikler uygulamaya koymuştur. 1966 yılında Uluslararası Bisiklet Birliği (ICU) ve FIFA doping kontrol programlarını başlatmıştır (De Rose, 2008).

İlk kez 1966 yılında İngiltere'de düzenlenen FIFA Dünya Kupasında sporcular doping testine tabii tutulmuştur (Dvorak ve ark., 2014). 1967 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından içerisinde Sporda Biyokimya ve Doping alt komisyonunu da barındıran Tıp Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon tarafından ilk kez yasaklı farmakolojik maddeler sınıfları yayınlanmıştır. Yayınlanan yasaklı maddeler arasında psikomotor uyarıcı maddeler, semptomimetik aminler, merkezi sinir sistemi uyarıcıları ve narkotik analjezikler yer almıştır (De Rose, 2008). 1968 yılında Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunlarında ilk kez uyarıcı maddelere yönelik testler gerçekleştirilmiş ve yine bu yılda Avrupa Konseyi tarafından ilk uluslararası doping mücadelesi sözleşmesi kabul edilmiştir (Bowers, 2012). 1971 yılında İtalya ve Uruguay tarafından doping mücadelesi yönetmelikleri uygulamaya konmuştur. Her federasyonun kendine ait bir doping tanımının bulunması, yasaklılar listesi arasındaki farklılıklar ve hükümetlerle iş birliğindeki eksiklikler doping kontrol altına alınmasını zorlaştıran faktörler olmuştur. 1998 yılında yaşanan Tour de France müsabakasına katılan Festina takımındaki sporcuların yasaklı maddeler kullandığının ortaya çıktığı "Festina Skandalı" ardından doping mücadelesi için dünya çapında işbirliği gerekliliği olduğunu göstermiştir (David, 2008). IOC tarafından 1999 yılında ilk kez düzenlenen sporda doping konulu konferans sonucunda Sporda Doping Üzerine Lozan Deklarasyonu kabul edilmiştir. Bu deklarasyon sonucunda farklı doping mücadelesi düzenlemeleri arasında uyum sağlamak ve işbirliğini artırmak amacıyla Dünya Doping Mücadele Ajansı, 10 Kasım 1999 tarihinde bağımsız bir yapı olarak kurulmuştur (David, 2008, Geeraets, 2017).

Ülkemizde ise Doping Mücadele Kanun Tasarısı 2007 yılında, sporda yasak kabul edilen maddelerin kullanımını önlemek, sporcu ve spor yarışmalarında yer alan yarış hayvanlarının sağlığını korumak amacıyla TBMM tarafından kabul edilmiş (Doping Mücadele Talimatı, 2021) ise de doping ayrı bir suç olarak düzenlenmesinin, doping yasağı olarak hangi madde ve yöntemin doping yasağı kapsamında değerlendirilmesinde uygulamada sıkıntılara yol açacağı için, ceza hukuku uygulamasının oranlılık ilkesine de ters düşeceği ifade edilerek, bağımsız bir suç olarak kanunda yer almasından vazgeçilmiştir. Bu nedenlerle Türk Ceza Kanunu'nda “6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” da veya başka kanunlarda bağımsız bir suç olarak ifade edilmemiştir. Anti doping kurallarının ihlali için bu nedenle, diğer kanuni unsurları taşıması kaydıyla kasten veya taksirle öldürme veya yaralama; dolandırıcılık ve uyuşturucu madde suçlarının oluşumu ile cezai müeyyideye ihtiyaç duyulabilir.

1.7. Dünya Doping Mücadele Ajansı

1999 yılında Lozan'da kurulduktan sonra 2002 yılında ajansın merkezi Montreal'e taşınmış, Lozan ise Avrupa için bölgesel merkez haline gelmiştir. Ajansın bütçesinin yarısı IOC tarafından karşılanmakta, geri kalanı ise çeşitli hükümetler tarafından sağlanmaktadır. Ajansın organizasyon şemasında mütevelli kurulu, yürütücü komisyon, beş adet daimi komisyon, on adet uzman danışma grubu, on bir adet çalışma grubu, adaylık kurulu ve bağımsız etik kurulu yer almaktadır ("Governance,").

38 üyeden oluşan Mütevelli Kurulu, WADA'nın en üst karar organıdır. Bu kurulun üyelerinin yarısı IOC temsilcilerinden, diğer yarısı ise ulusal hükümetlerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Hâlihazırda, üyelerin yaklaşık üçte biri eski veya halen aktif sporculardan oluşmaktadır. Yürütücü komisyon ise 14 üyeden oluşmaktadır ve kurul tarafından ajans faaliyetlerini yerine getirmek üzere görevlendirilmektedir. 2022 itibariyle ülkemizden Prof. Dr. Uğur Erdener, IOC temsilcisi olarak bu komisyonda görev almaktadır ("Executive Committee,").

Ajans, kuruluşundan sonra ilk olarak 2000 yılında düzenlenen Sidney Olimpiyat Oyunlarında görev yapmıştır. IOC Tıp Komisyonu, bu olimpiyatlarda son kez görev almış ve yerini WADA'ya bırakmıştır (De Rose, 2008). Türkiye’de anti doping kurallarının ihlalinin temel nedenleri olarak doping konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olunmaması, yüksek miktarlarda ödül verilmesi, spor kültürü, denetimlerin yetersiz olması ve yönetim zafiyeti olarak sıralanabilir (Gardiner ve ark., 2012).

1.8. Doping Olarak Kabul Edilen Maddeler ve Uygulamalar

Antik Yunan ve Roma zamanlarında sporcular tarafından performanslarını artırmak için kullanılan doğal ürünler, basit kimyasallar ve çeşitli hayvansal ürünler günümüzde yerini daha çok bilimsel ve biyoteknolojik olarak elde edilen sentetik moleküllere, rekombinant hormonlara ve gen manipülasyonuna bırakmıştır (Lippi ve ark., 2008).

Sporcuların eşit ve etik koşullar altında yarışabilmesi ve dopinge mücadele amacıyla 1999 yılında kurulan WADA tarafından ilk kez 2003 yılında Dopinge Mücadele Kuralları çıkartılmıştır. Bu kurallar 2003 yılında Kopenhag'da düzenlenen konferansta, IOC, ulusal olimpiyat komiteleri, Uluslararası Paralimpik Komitesi, uluslararası federasyonlar, ulusal dopinge mücadele organizasyonları ve WADA'nın oybirliği ile kabul edilmiştir. 2005 yılında Paris'te gerçekleştirilen UNESCO Konferansı ile birlikte hükümetler düzeyinde yapılan anlaşmalar sonucunda bu kurallar dünya üzerindeki tüm ülkeler için bağlayıcı nitelik kazanmıştır (Geeraets, 2017).

Kabul edilen bu kurallar, ulusal federasyonlar için bağlı bulundukları uluslararası federasyonların ve ulusal dopinge mücadele organizasyonlarının kuralları kabul etmesi nedeniyle dolaylı olarak bağlayıcı olmuştur. Sporcular ise ilgili ulusal federasyonlarına kaydolduklarında bu kuralları kabul etmiş sayılmaktadırlar (Geeraets, 2017).

Anti-doping uygulaması ile birlikte sporcular için çıkartılmış disiplin cezaları sonucunda; sporcuların bazı temel hak ve özgürlüklerini sınırlandırabilecek neticeler meydana getirmektedir (Rigozzi ve ark., 2003). Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının temel işlevi, spor etiği ilkelerini geçerli kılmak, sporcu sağlığını korumaktır (Fidanoğlu, 2011).

WADA sorumluluğunda belirlenen Dünya Dopingle Mücadele Kuralları günümüzde 650'den fazla spor organizasyonu tarafından uygulamaya konulmuştur. Bu kurallar en son 2021 yılında güncellenmiş olup söz konusu yönetmelik dopingi, yönetmelikteki 2. maddede yer alan kuralların ihlali olarak tanımlamaktadır. Bu maddeye göre sporcular ve diğer kişiler *Yasaklılar Listesi* 'nde yer alan maddeler ve yöntemleri bilmekle yükümlü tutulmuştur (World Anti-Doping Code, 2021). Yasaklılar Listesi en son 2022 yılı için güncellenmiş olup yasaklı maddeler ve yöntemler, “kullanımı her zaman yasaklı, müsabaka içinde kullanımı yasaklı ve bazı özel sporlarda kullanımı yasaklı” olarak üç ana gruba ayrılmıştır (Yasaklılar Listesi, 2022).

1.8.1. Kullanımı Her zaman Yasaklı Maddeler ve Yöntemler

Onaylanmamış maddeler: Listede yer almayan fakat insan tedavisi amacıyla kullanım onayı almamış maddelerin kullanımı her zaman için yasaklanmıştır.

Anabolik maddeler

Anabolik androjenik steroidler: Üreme organları, kas doku, kemik, saç folikülleri, karaciğer, böbrek ve merkezi sinir sistemi dahil olmak üzere vücutta yaygın etkileri olan hormonlardır. Bu hormonlar anabolik etkileri ile iskelet kasları ve kemikler üzerinde büyütücü etkiye sahip olmakla birlikte erkeklerde ikincil cinsiyet özelliklerinin ortaya çıkmasında da etkilidirler. Erkeklerde daha yüksek düzeyde olmak üzere her iki cinsiyette de salgılanan bu hormonların kullanımına sporda sık rastlanmaktadır. 2006 yılında WADA tarafından incelenen 198.143 idrar

örneğinden 1966 adetinde anabolik steroid tespit edilmiştir (Kicman, 2008). Testosteron, epiandrosteron, androstenediol ve epitestosteron listede yer alan bazı androjenik steroidlerdir. Clenbuterol, osilodrostat ve zeranol yasaklı diğer anabolik maddelerden bazılarıdır (Yasaklılar Listesi, 2022).

Eritropoetinler ve eritropoezi etkileyen ajanlar: Eritropoez; kanda hemoglobin molekülü sayesinde oksijen taşıyan hücreler olan eritrositlerin kemik iliğinde üretilmesi sürecine verilen addır. Bu süreç ile birlikte saatte yaklaşık 10^{10} adet eritrosit üretilmektedir. Kan kaybı veya hemoliz nedeniyle bu üretim hızlanabilmektedir. Eritropoetin ise eritrosit üretimi sürecinde hücrelerin olgunlaşmasını sağlayan bir glikoproteindir. Hipoksi (kanda oksijen konsantrasyonunun azalması) durumunda, böbreklerden eritropoetin salgısı artmaktadır. Sporcularda yoğun antrenman nedeniyle eritropoezde artış görülebilmektedir (Malik ve ark., 2013).

1968 yılında gerçekleştirilen Olimpiyat Oyunlarında yüksek irtifadan gelen sporcuların, dayanıklılık sporu dallarının çoğunda müsabakaları kazandığı görülmüştür (Shaskey ve Green, 2000). Yüksek irtifada oluşan hipoksi nedeniyle oksijen taşınmasını artırmak için eritrosit üretiminde artış olduğu gösterilmiştir (Hurtado ve ark., 1945). Bu nedenle yüksek irtifada antrenman yapmak sık görülen bir uygulama haline gelmiştir.

Eritropoetin reseptör agonistleri, hipoksi ile indüklenen faktör aktive edici ajanlar ve dönüştürücü büyüme faktörü beta sinyali inhibitörleri vb. maddeler yasaklı ajanlar arasında yer almaktadır (Yasaklılar Listesi, 2022).

Peptid hormonlar ve salgılatıcı faktörleri: Bu grupta yer alan koryonik gonadotropin ve lüteinleştirici hormon ve onları salgılatıcı faktörler erkeklerde yasaklanmıştır. Bunun nedeni bu maddelerin testosteron üretimini ve dolayısıyla iskelet kası gücünü artırmalarıdır (Stenman ve ark., 2008). Büyüme hormonu, analogları ve salgılatıcı faktörleri ise kas gelişimini artırmaları nedeniyle yasaklanmıştır (Saugy ve ark., 2006).

Büyüme faktörleri ve büyüme faktör modülatörleri: Bu grupta yer alan maddeler; kas, tendon veya bağ doku sentezini/yıkımını, damarlanmayı, rejeneratif kapasiteyi ve enerji kullanımını etkiledikleri için yasaklanmıştır (Yasaklılar Listesi, 2022).

Beta-2 Agonistleri: Astım tedavisinde sıklıkla kullanılmakta olan bu ilaç grubu olası hafif anabolik etkileri nedeniyle belirli bir zaman aralığında, belirli bir dozu geçmemek istisnaları dışında yasaklanmıştır. Bazı spor branşlarında bu maddelerin kullanımı için tıbbi gereklilik durumu aranmakta ve örneğin yüzme branşında yarışma öncesinde havuz başında bu maddelerin kullanımına izin verilmemektedir (Yasaklılar Listesi, 2022, Verroken, 2000).

Hormon ve Metabolik Modülatörler: Vücutta anabolizmayı uyaran, kas kütlesi ve güçte artış ile antrenman sonrası iyileşme süresini hızlandıran maddelerdir. Farklı çeşitleri bulunmakla birlikte etki mekanizmaları benzerdir, dokularda yer alan hormon spesifik reseptörleri hedef alırlar. İnsanlar üzerindeki etkileri kesin olarak gösterilmemiş olsa da WADA tarafından olası etkiler göz önünde bulundurularak yasaklı maddeler listesine alınmışlardır (Kaya ve ark., 2021).

İdrar Söktürücüler ve Maskeleyici Maddeler: Diüretikler, idrar miktarını ve vücuttan sodyum atılımını artırarak vücuttaki fazla sıvının atılmasını sağlayan ilaçlardır. Hipertansiyon, kalp yetmezliği, böbrek yetmezliği, siroz gibi hatalıklarda vücuttaki sıvı tutulumunu ve tuz miktarını amacıyla tedavide verilmektedirler. Bu grup etken maddeler sporcular tarafından müsabakalardaki vücut ağırlığını koşulunu sağlayabilmek veya doping amacıyla kullanılan başka bir maddenin idrardaki konsantrasyonunu azaltmak amacıyla kullanılmaktadır. Bu grupta hidroklorotiyazid ve furosemid en sık karşılaşılan ilaç etken maddeleridir (Cadwallader ve ark., 2010).

Kan ve Kan Ürünlerinin Uygulanması: Kan yapıcı hormonlar yerine doğrudan homolog (aynı tür içinde) ve otolog (kişinin kendisinden alınan) kan ürünlerinin kullanılması da bir doping çeşididir (Thevis ve ark., 2008). Anti doping kurallarını ihlal etmiş olan sporcuların ifadeleri ve ele geçirilen günlüklerine göre; eritropoetin salgısında artış sağlanan bir dönemden bir ay sonra kan "hasat" edilmektedir. Krioprotektif koşullarda saklanan bu kanın daha sonra transfüzyonla tekrar sporcuya verildiği durumda performans artışı olduğu, 400 ml eritrosit transfüzyonu sonrasında 10.000 m koşucusu erkek sporcuların sürelerinde bir dakikaya kadar azalma olduğu görülmüştür (Cacic ve ark., 2013, Lundby ve ark., 2012). Bu ve benzer nedenlerle herhangi bir kaynaktan elde edilen eritrosit ve ürünlerinin, kan ya da bileşenlerinin fiziksel ya da kimyasal olarak damar içine uygulanması yasaklanmıştır (Yasaklılar Listesi, 2022). Günümüzde her ne kadar otolog transfüzyonu kesin olarak tespit etmek mümkün değilse de çeşitli biyolojik yöntemlerle homolog kan kullanımı tespit edilebilmektedir (Thevis ve ark., 2008).

Kimyasal ve Fiziksel Müdahale: Doping kontrolü için verilen örneklerin geçerliliği ve bütünlüğünü bozacak herhangi bir girişimde bulunmak, başkasının örneğini kullanmak/değiştirmek vb. davranışlar ile hastanede uygulanan tedaviler dışında 12 saatlik süre içerisinde 100 ml'den fazla damar içine infüzyonlar yasaklanmıştır (Yasaklılar Listesi, 2022).

Gen ve Hücre Dopingi: Yoğun antrenman sonucunda stres ve sitokin ile nörotransmitter salınımının artmasıyla bazı genlerin ekspresyonunda artış görülmektedir. Dış etkenlerle DNA metilasyonu ve histon modifikasyonu gibi yöntemlerle fiziksel avantaj sağlamaya yönelik gen ekspresyonu sağlamaya yönelik müdahaleler gen dopingi olarak adlandırılmıştır (Schwarzenbach, 2011). Sportif performansı artırabileceği gerekçesiyle gen dizilimini veya ifadesini değiştirmeye yönelik maddeler kullanılması WADA tarafından yasaklanmıştır (Yasaklılar Listesi, 2022).

1.8.2. Müsabaka İçinde Kullanımı Yasaklı Maddeler

Uyarıcılar

Sporcudaki atikliği artırma, yorgunluğu azaltma veya kardiyovasküler sistem etkinliğini artırmak amacıyla kullanılan maddeler uyarıcılar olarak sınıflandırılmıştır. Bu grupta efedrin gibi reçetesiz olarak alınabilen veya dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunda reçete edilen ritalin (metilfenidat) ve benzeri etken maddeler bulunduğu gibi amfetamin veya kokain gibi yasadışı olarak temin edilen maddeler de bulunmaktadır (Docherty, 2008). Bupropion, kafein, nikotin, fenilefrin ve pipradol gibi maddeler bu grupta yer almakta olup 2021 yılı itibarıyla İzleme Programı kapsamındadır ve kullanımı yasaklanmamıştır.

Narkotikler

Vücuda alındıklarında duyarsızlık hali ve ağrı hissinde azalmaya yol açan maddelerdir. Afyon bitkisinden (*Papaver somniferum*) elde edilen maddeler arasında en etkili olan morfin, binlerce yıldır kullanılmakta olsa da ilk olarak 1806 yılında izole edilebilmiştir. Türevleri olan eroin, morfinden iki kat daha potent olup kodein yalnızca beşte biri etkiye sahip olsa da sindirim sisteminden daha güvenilir bir şekilde emilebilmektedir. Ağrıyı azaltmalarının yanı sıra düz kaslarda gevşeme, bilinç bulanıklığı, solunum baskılanması ve bulantı gibi yan etkileri bulunmaktadır. Tıbbi kullanımında esas amaç analjezi sağlamak olup sporcular tarafından da bu etkisi nedeniyle doping olarak kullanılmaktadır. 1998 yılında gerçekleştirilen Tour de France sırasında Festina Skandalı olarak adlandırılan ve dopinge mücadelede önemli adımlar atılmasına neden olan olayda; Festina takımının fizyoterapistinin narkotikler dahil olmak üzere pek çok ilaç bulundurduğu tespit edilmiş ve bu takım müsabakadan men edilmiştir (Mottram ve Chester, 2022).

Kannabinoidler

Kannabis bitkisinden (*Cannabis sativa*) elde edilen bu maddeler arasında psikoaktif etkileri de bulunan en etkilisi tetrahidrokannabinol (THC)'dür. M.Ö. 2700 yılında Çin'de sıtma ve romatizma tedavisi amacıyla kullanılan bu maddelerin anksiyolitik, sedatif, analjezik ve sanrı gördürücü etkileri bulunmaktadır (Ashton, 2001). Kannabinoidlerin sporda kullanımı halen tartışmalı bir konudur. Bu maddelerin kullanımının öfori hali oluşturduğu ve stresi azalttığı, yapılan çalışmalarda performansı artırmak yerine azaltabildiği gösterilmiştir (Renaud ve Cormier, 1986). Bunun yanı sıra ağrıyı azalttığı, kas spazmını ve inflamasyonu azaltarak sporculara fayda sağlayabileceklerini gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Borgelt ve ark., 2013).

Glukokortikoidler

Kortizol, böbreküstü bezinden salgılanan steroid yapıda bir hormondur. Bu hormonun salgısı hipotalamus, hipofiz bezi ve böbreküstü bezi arasındaki fizyolojik bir mekanizmayla kontrol altındadır. Bu hormonun kandaki düzeyindeki artışla birlikte kasların enerji ihtiyacı için de kullanılacak olan metabolik maddelerin düzeylerinde artış görülmektedir (Duclos ve Tabarin, 2016). Bağışıklık sistemini baskılayarak egzersiz sonrası kas hasarına bağlı ortaya çıkacak inflamasyonu azaltıcı etkileri de bulunmaktadır. Yan etkileri arasında osteoporoz, insülin direnci, hipertansiyon ve ateroskleroz bulunmaktadır (Buttgereit ve ark., 2005).

1.8.3. Bazı Özel Sporlarda Kullanımı Yasaklı Olan Maddeler

Beta Blokörler

Öncelikli olarak kalp-damar hastalıklarında kullanılan bu etken maddeler aynı zamanda anksiyeteyi ve tremoru (el titremesi) azaltmaktadır (Mottram ve Chester,

2022). Bu nedenle ince motor yetenek gerektiren otomobil sporları, atıcılık, okçuluk ve golf gibi spor dallarında kullanımı yasaklanmıştır.

Alkol

Otomobil sporları, okçuluk ve bot yarışları gibi müsabakalarda kullanımı eskiden yasaklı iken 2018 yılından itibaren yasaklı maddeler listesinden çıkartılmıştır.

1.8.4. Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnaları

Zaman zaman sporcuların tıbbi nedenlerle, tip 1 diyabet hastasının insülin kullanması veya testis kanseri nedeniyle bilateral orşiektomi yapılması nedeniyle eksojen testosteron alımı örneklerinde olduğu gibi, yasaklı madde kullanmaları gerekebilmektedir. Bu durumda, sporcunun hekimi tarafından tedavi amaçlı kullanım istisnası formu doldurularak bağlı bulunulan dopingle mücadele organizasyonuna başvuru yapılması ve bu organizasyon içerisinde yer alan multidisipliner kurullarca değerlendirilmesi gerekmektedir (Willick ve ark., 2016). İstisna oluşturacak tedavinin şu dört şartı sağlaması gereklidir:

- 1) Kullanılmadığı durumda sporcunun sağlığı ciddi şekilde etkilenmelidir.
- 2) Kullanılan ilaç veya madde sporcunun performansını sağlık sorunu olmaması halinde ulaşabileceği performansın ötesine çıkarmamalıdır.
- 3) Başka tıbbi bir alternatifi olmamalıdır.
- 4) İlaç veya madde başka bir yasaklı madde veya uygulama nedeniyle ortaya çıkan sağlık sorununu tedavi edici nitelikte olmamalıdır.

1.8.5. Doping ve Beraberinde Getirdiği Sorunlar

Anti doping kurallarının ihlal edilmesinin temel nedenleri olarak doping konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olunmaması, yüksek miktarlarda ödül verilmesi, spor kültürü, denetimlerin yetersiz olması ve yönetim zafiyeti olarak sıralanabilmektedir (Gardiner ve ark., 2012). Anti doping kurallarının ihlal edilmesi beraberinde çeşitli sorunlar da getirmektedir.

1.8.5.1. Sağlık Sorunları

Fazla, hatalı veya kötüye kullanımına sık rastlanılan, performans artışı, kilo artışı, agresiflik, yorgunluk hissinin gecikmesi, dikkat artışı vb. amaçlarla kullanılan performans artıcı maddeler yalnızca sporcularca değil, günlük hayatta da çok sık kullanılmaktadır (Lippi ve ark., 2008). Yapılan çalışmalar, sporcuların doping nedeniyle ortaya çıkabilecek sağlık sorunları üzerinde çok durmadıklarını göstermiştir (Lentillon-Kaestner ve ark., 2012).

Kullanılan doping metoduna göre görülebilecek sağlık sorunları farklılık göstermektedir. Anabolik steroid kullanan sporcularda cinsel sorunlar, saldırganlık ve şiddete içeren davranışlarda artış görülmüştür (Hoff, 2012). Çeşitli gen dopingi yöntemleriyle ise hipertansiyon, görme bozukluğu, kardiyomiyopati, kolon kanseri ve ani ölüm gibi birçok sağlık sorunu bildirilmiştir (Brzezińska ve ark., 2014). Hormonal dopingler (eritropoetin, büyüme hormonu vb.) kullanılmasına bağlı olarak görme bozukluğu, baş ağrısı, bulantı, kusma, karpal tünel sendromu, eklem ve kas ağrısı, kardiyomegali, insülin direnci, akromegalik değişiklikler (çene ve burun büyümesi vb.), tromboflebit, pulmoner emboli ve hipertansif ensefalopati gibi yan etkiler görülmüştür (Tentori ve Graziani, 2007).

1.8.5.2. Etik Sorunlar

Doping, yalnızca üst düzey sporcularla sınırlı bir olgu değildir. Spor camiasında yaygın olduğu kadar fiziksel yapılarını değiştirmeye çalışan kişilerce estetik kaygılar ve yaşam tarzı nedenleriyle de doping olarak nitelendirilebilecek maddelerin kullanımının yaygın olduğu görülmektedir. Hangi performans artırıcı madde veya yöntemin yasaklı, hangisinin yasaklı olmadığına karar vermek, bu konunun hem bilimsel hem de etik açıdan ele alınmasını gerektirmektedir (Mcnamee ve Møller, 2011). Pek çok kişi spora masumane bir şekilde, keyif aldıkları için başlamakta ve devam etmektedir. Sporcunun düzeyi arttıkça ise sporcu üzerindeki baskı da artmakta, rekabet had safhaya ulaşmaktadır. Ortalama bir performans gösteren sporcu ile mükemmel bir performans gösteren sporcu arasındaki fark düşüktür. Bir sporcu geleneksel yollarla kendine koyduğu hedefe ulaşamadıkça farklı yollara başvurması ihtimali artmaktadır. Bu durumda hırs, doping içeren maddelerin kullanımının arkasındaki neden olabilmektedir (Møller, 2010).

Geçmiş yıllarda doping, spor hekimleri tarafından dahi sporcunun sağlık durumunun yakından takip edildiği ve homeostazını sağlamak amacıyla yapıldığı gerekçeleriyle savunulmuştur. Doping metodu olarak kullanılan madde ve yöntemlerin performans artırıcı etkileri görülmeye başlandıkça bu uygulamaların sporcunun sağlığının korunması ve müsabakanın eşit koşullarda gerçekleştirilmesi gerekçeleriyle yasaklanmaları yönündeki baskılar da artmaktadır. Her ne kadar sporcunun sağlık durumu yakından takip edilse de yasaklı madde veya yöntem kullanmasıyla sporcunun fizyolojisinin değiştirilmeye çalışılmasının profesyonelliğe uygunluğu şüphelidir. Bazı doping madde ve yöntemlerinin kullanılmasının sporcu açısından riski düşük olsa da bu durum herkesin eşit koşullarda yarıştığı ve hakkaniyet duygusu algısını bozabilmekte, sporcularda daha üst düzeye erişebilmek riskli olabilecek bazı davranışların kabul edilebilir bir şey olduğu izlenimi verebilmektedir (Vernec, 2013).

1.9.Türkiye Doping Mücadele Talimatı

Türkiye Doping Mücadele Talimatında, doping mücadelesinde kural ihlallerinin neler olduğu ve sonuçların değerlendirilmesi düzenlenmiştir. TDMK tarafından 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe konulan bu talimatta; “doping tanımı”, “doping mücadelesinde ihlalleri”, “yasaklılar listesi”, “bireylere ve takımlara uygulanacak yaptırımlar” yer almaktadır.

1.10. Ülkemizde Yürürlükte Olan Spor Mevzuatları

Bu mevzuatlar kapsamında Anayasa, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, Spor Disiplin Yönetmeliği, TFF Disiplin Talimatı yer almaktadır.

Anayasa

1982 tarihli Anayasanın üçüncü bölümündeki "Gençlik ve Spor" başlığı altında yer alan 59. ve 58. maddeler şu şekilde düzenlenmiş olup devletin gençlerin korunması ve sporun geliştirilmesi ve tahkimi konusunda tedbir alması ve teşvik etmesi gerekliliği ele alınmaktadır:

"IX. Gençlik ve spor"

A.Gençliğin korunması

Madde 58 – Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır.

Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.

B.Sporun geliştirilmesi ve tahkim

Madde 59 – Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.

Devlet başarılı sporcuyu korur.

Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz."

“3289 Sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu”

21/05/1986 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren bu kanunda bugüne kadar pek çok değişiklik yapılmıştır. Gençlik ve Spor Bakanlığı 03/06/2011 tarihli 638 sayılı KHK ile kurulmuş, 02/07/2018 tarihli 703 sayılı KHK ile Spor Genel Müdürlüğü mülga edilmiş ve bakanlığa bağlanmıştır. Gençlik ve Spor Bakanlığının tüzel kişiliği haiz taşra teşkilatının özel bütçeli olarak kurulmasından görev ve yetkilerine; Spor Federasyonların Genel Kurullarından; sporculara verilecek ödüle kadar spor alanında çerçeve niteliği oluşturan birden çok maddeyi ihtiva etmektedir.

“5253 Sayılı Dernekler Kanunu” ve “7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu”

Önceki düzenlemeye göre Türkiye'de kurulan spor federasyonları ve kulüpleri dernek statüsünde iken 26/04/2022 tarih ve 31821 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu” ile birlikte ayrıca

kuruluş kanunu bulunan spor federasyonları dışında kalan spor kulüpleri, spor anonim şirketleri ve spor federasyonları ile ilgili usul ve esaslar düzenlenmiştir.

“6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun”

14/04/2011 tarihinde yayımlanan bu kanun ile birlikte 2004 yılında yürürlüğe giren “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kanun ile müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında meydana gelebilecek şiddet ve düzensizliğin önlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda yasak fiiller, yasak maddeler ve ihlal durumunda uygulanacak yaptırımlar kanunda yer almaktadır.

“Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik”

2010 yılında yürürlüğe giren bu yönetmelik ile Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa şampiyonaları ve Türkiye Futbol Federasyonunu uluslararası müsabakaları vb. etkinliklerde başarılı olan sporcular, spor kulüpleri, teknik direktör ve antrenörler ile uluslararası spor faaliyet ve organizasyonlarında ülke tanıtımına katkıda bulunan sporculara ödül verilmesi veya nakdi yardım yapılmasına dair usul ve esaslar düzenlenmiştir. Kanun kapsamında hangi durumlarda ne kadar ve kimlere ödül veya nakdi yardımda bulunulacağı yer almaktadır.

Antrenör Eğitim Yönetmeliği

14 Aralık 2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikle her yaştaki bireylerin ilgili spor dalındaki eğitiminde görev alacak antrenörlerin spor federasyonlarınca verilecek eğitim programları ve antrenörlerin eğitim programları bu yönetmelik ile düzenlenmiştir.

TFF Disiplin Talimatı

Amatör ve profesyonel futbol faaliyetlerinde disiplini sağlamak, disiplin kurullarının oluşumunu, çalışma usul ve esaslarını, disiplin ihlali oluşturan fiilleri, bunların cezalarını ve cezaların infazını belirlemek amacıyla futbol disiplinini sağlamak için özerk bir yapıda olan TFF tarafından kabul edilen futbol disiplin yargılamasını içermektedir.

1.11. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)

Spor uyuşmazlıklarını çözmek amacıyla IOC tarafından 1982 yılında kuruluş kararı alınmasının ardından CAS, 1984 yılında İsviçre'nin Lozan şehrinde kurulmuştur. Kuruluşundan sonraki ilk dönemlerde gerek maddi gerekse yönetsel olarak IOC'ye sıkı bir şekilde bağlı olan bu mahkeme ilerleyen dönemde bağımsızlığını kazanmış ve dünya çapında sporcular ve federasyonlar tarafından tanınan bir organizasyon haline gelmiştir (McLaren, 2010).

Olimpiyatların düzenlendiği şehirlerde geçici mahkemeler kurulmakla birlikte New York, Sidney ve Lozan şehirlerinde mahkemeleri bulunmaktadır. Ayrıca Şangay, Kuala Lumpur, Abu Dabi ve Kahire'de tarafların ifadelerinin alındığı ofisleri bulunmaktadır. Yönetmelikleri gereğince CAS yalnızca sporla ilgili uyuşmazlıklarda yetkilidir. CAS'a başvurabilmek için taraflar arasında uyuşmazlığın CAS'a taşınabilmesine dair tahkim anlaşması yapılmış olması gerekmektedir. CAS'a iki çeşit uyuşmazlık için tahkim başvurusunda bulunulabilmektedir: Ticari uyuşmazlıklar ve disiplin uyuşmazlıkları ("History of the CAS," , "Statistics,").

1.12. Sporda Anti Doping ve Spor Uyuşmazlıkları ile İlgili Araştırmalar

Tezonarıcı (2019)'nın yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, doping uygulamasının haklı ve gerekli bir uygulama olduğu fakat farklı spor dallarında yarışan yarışmacıların aynı yaptırımlarla karşı karşıya kalmalarının spor kariyerleri üzerinde yapılacak etkisinin aynı olmadığı bu nedenle WADA'nın farklıları gözetenek uygulama yapması gerekliliği tespit edilmiştir.

Asker (2017)'in yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, “tahkim usulünün hızlı karar verilmesi açısından yerinde olduğu, ancak Anayasa gereği Tahkim kurullarının verdiği kararlara karşı yargı yoluna gidilememesinin sistemimiz açısından açık bir hak arama hürriyetinin ihlali olduğu” belirtilmiştir.

Erkekli (2017)'nin yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, “ülkemizde Sportif Ceza Kanunu ve İhtisas Mahkemelerinin kurulması, bununla birlikte Arabuluculuğun fonksiyonel bir biçimde aktive edilmesi, federasyonların antrenör yetiştirme kurslarında ve gelişim seminerlerinde Spor Hukuku alanında eğitim vermesi gerektiği” belirtilmiştir.

Bozkurt (2009)'un yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, “sporun, sorunsuz şekilde işleyebilmesi için önceden belirlenen kurallarına uyulması ve spor uyuşmazlıklarının adil ve hızlı bir biçimde çözülmesi gerektiği vurgulanmış ve bu konuda, «bağımsız bir spor tahkim mahkemesinin» kurulmasının önemli olduğu” vurgulanmıştır.

Esendal (2010)'ın yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, Türk sporunun gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşabilmesi için Türk Spor Kanunun çıkarılmasının gerekliliği, bu faaliyetlerde hizmet gösterecek bir kamu kuruluşunun kurulması ve CAS kararlarının tanınarak yeknesaklığın sağlanması ihtiyacı belirtilmiştir.

Karaoğlu (2007)'nin yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, hukukun düzenleyici rolüne sportif alanda da mutlak ihtiyaç duyulduğu, bu bağlamda sporun her unsuruna eşit mesafede olacak ve spor ruhuna uygun spor hukuku sisteminin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Reilly (2012)'nin CAS yargılamasına ilişkin yaptığı bir araştırmada, CAS'ın Birinci Derece Tahkim Usulü, Temyiz Tahkim Usulü, Ad Hoc (Geçici Görevli) Tahkim Yargılaması ve Arabuluculuk olmak üzere 4 temel yargılama prosedürü olduğu belirtilmiştir. CAS'ta görülen davaların %90'ı Temyiz Tahkim Prosedürüne ilişkin olup, en çok %45 oranında FIFA'nın futbolun yönetimine dair kararları, %30 oranında ise doping ihlallerine ilişkin kararlar incelenmektedir.

Kushida (2015)'nin Japonya'da yaptığı bir araştırmada spor uyuşmazlıklarının çözümünde 2003'de kurulan JSAA (Japan Sports Arbitration Agency) görevli olduğu belirtilmiştir. JSAA'da 2003-2013 yılları arası görülen dosya sayısı 275 olup, bu dosyaların 201'i danışma dosyası niteliğindedir.

Donellan (2016)'ın İrlanda'da yaptığı bir araştırmada, alternatif spor uyuşmazlıklarının çözümünde 2005'te kurulan The Dispute Resolution (DRA) ve 2007'de kurulan Just Sport Ireland (JSI) görev aldığı belirtilmiştir. Bu kurul Tahkim ve arabuluculuk yargılaması yapmakta olup, doping konusunda yetkisizdir.

Spor disiplin uyuşmazlıklarından olan doping ve hukuki uyuşmazlıklar bu çalışmada incelenmiştir. Çalışmada sporda yapılan dopinge ilişkin olarak, sporda yapılan dopingin hukuktaki yeri, yargı kararları ve tahkim kararları incelenmiştir.

1.13. Çalışmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sporda anti doping kurallarının ihlaline ilişkin var olan hukuki uyuşmazlıkların tespiti ve Yargıtay, Danıştay, Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu ve CAS kararları ile birlikte spor mevzuatının doping ile

ilgili konuları incelemek ve yoğunluk gösteren konulara ilişkin spor mevzuatında yeni düzenlemeler yapılmasına yönelik öneriler geliştirmektir.

Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- 2003 - 2020 yılları arasında Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu tarafından verilen doping ile ilgili kararların konu, taraf, gerekçe, sonuç ve sayısal dağılımı nasıldır?
- 2- 2003 - 2020 yılları arasında Danıştay tarafından verilen doping ile ilgili kararların gerekçe ve sonuçları mevzuat yönünden nasıldır?
- 3- 2003 - 2020 yılları arasında Yargıtay tarafından verilen doping ile ilgili kararların gerekçe ve sonuçları mevzuat yönünden nasıldır?
- 4- 2003 - 2020 yılları arasında CAS tarafından verilen doping ile ilgili kararların gerekçe sonuçları mevzuat yönünden nasıldır?

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma türlerinden, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi araştırması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Şimşek ve Yıldırım, 2006). “Dokümanlar nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılan önemli bilgi kaynaklarıdır. Araştırmacı tarafından ihtiyacı olan veri; gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edilmiştir. Doküman incelemesi araştırmacıya zaman ve para tasarrufu sağlar” (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bailey (1982) doküman incelemesinin güçlü yönlerinin yedi boyut altında incelemektedir: “Kolay ulaşılamayacak özneler, tepkiselliğin olmaması, uzun süreli veya zamana yayılmış analiz, örneklem büyüklüğü, bireysellik ve özgünlük, göreceli düşük maliyet ve nitelik” (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Doküman incelemesi beş aşamada yapılmıştır. Bu aşamalar sırasıyla şu şekildedir (Forster, 1995; Akt., Şimşek ve Yıldırım, 2006): “1-Dokümanlara ulaşma”, 2-“Orijinalliğin kontrol edilmesi”, 3-“Dokümanları anlama”, 4-“Veriyi analiz etme”, 5-“Veriyi kullanma”.

Tüm bunlarla birlikte çalışma sonucunda sportif faaliyetlerde sıkça karşılaşılan bir durum olan anti doping kurallarının ihlali nedeniyle ortaya çıkan hukuki uyuşmazlıkların tespiti ve bu konuda yetkili hukuki mercilerin kararları doğrultusunda spor mevzuatında dopingin mevcut durumu ve spor mevzuatında yapılabilecek düzenlemelere ilişkin öneriler geliştirmek amaçlanmıştır.

2.1. Güvenirlilik

Araştırmacı, Gençlik ve Spor Bakanlığı’nda avukat olarak çalışmaktadır. İlgili Bakanlığın spor hukuku ile ilgili davalarına beş yıldır Bakanlık avukatı olarak katılmaktadır. İncelenecek ve analiz edilecek hukuksal metinler ile ilgili deneyim sahibidir. Kaynak ulaşımında zorluk olması ve çok fazla mevzuat değişikliği

meydana gelmesi nedenleriyle incelenecek kararlar 2003 ve 2020 tarihleri arasında verilen kararlarla sınırlandırılmıştır.

Dokümanların orijinallerine birincil kaynaklardan ulaşılmıştır. Araştırmacının birincil kaynaklardan elde edeceği belgelerin ilgili kurum kayıtlarında olup olmadığı, kurum logolu, antetli, sayı ve tarihli, resmi mühür ve imzalı vb. olup olmadığı incelenecek ve var ise elektronik belge yönetim sistemi doğrulama kodu üzerinden belgelerin orijinallliği kontrol edilmiştir. Araştırmacı incelediği hukuksal belgelerden elde ettiği verileri tarafsız olarak raporuna yansıtmıştır.

2.2. Sınırlılıklar

Araştırmada incelenecek dokümanlar, 2003-2020 yılları arası dopingile ilgili, Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu, Danıştay, Yargıtay ve CAS tarafından verilen kararlar ile sınırlandırılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

2003-2020 yılları arasında; Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulunun dopingile ilgili verdiği kararlar, Gençlik ve Spor Bakanlığında, CAS'ın dopingile ilgili verdiği kararlar kendi web sayfasından elde edilmiştir. Danıştay ve Yargıtay kararları, ilgili kurumların web sayfalarında yer alan emsal kararlar taranarak elde edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Danıştay ve Yargıtay kararları analiz edilerek mevzuat açısında tartışılacaktır. CAS ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararları konu, taraf ve sayısal dağılım yönünden analiz edilerek sınıflandırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde CAS, Yargıtay, Danıştay ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu Kararları analiz edilmiştir.

3.1. Tahkim Kararları

Sporcu tarafından doping kastının olmadığı gerekçesiyle Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Kurulunun 30/10/2019 tarihli ve 2019/8 Esas 2019/11 Karar sayılı kararı ile verilen kasten dopingle mücadele kural ihlalinde bulunduğu sabit olduğundan eylemine uyan Türkiye Dopingle Mücadele Talimatının 10.2.1.1. maddesi uyarınca “4 (dört) yıl hak mahrumiyeti cezası” ile cezalandırılmasına ilişkin kararına; Depo Medrol ampul ve marcain enjeksiyonunun tendinit hastalığına ilişkin bir tedavi yöntemi olduğu, Kurulun ilacın tıbbi değerlendirmesini yapma ve geçmiş vakalarda öyküsünü değerlendirme konularında uzmanlığı olup olmadığına dair bilgi bulunmadığı, bu sebeple görüşte “muhtemel” ifadesinin bulunduğu, kesin ve somut bir sonucun bulunmadığı, dosyaya sunduğu doktor raporlarının değerlendirilmediği, kullandığı ilacın yan etkilerinin incelenmediği, ilacın geniş yan etkilerinin bulunduğu, tedavinin Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası talebi olarak itiraz edilmiş olup, usul ve mevzuata aykırı bir husus tespit edilemediği gerekçesiyle itirazın reddine karar verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu 14/07/2021 tarih ve 2021/2 E., 2021/109 K.).

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından, üç kez art arda doping kontrolünün kaçırarak Sporcu A. K.’ye Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Kurulunun 19.10.2018 tarihli ve 2018/7 Esas 2018/5 Karar sayılı kararı ile Sporcu A. K.’nin eylemlerinin Türkiye Dopingle Mücadele Talimatının 2.4.maddesinde aranan anti-doping kural ihlali şartlarını taşımadığı için ceza tayinine yer olmadığı kararına itiraz edilmiş olup, sporcunun dopingin anlaşılmadığını itiraf ettiği, doping uygulamasının temel amacının sporcunun

beklemediği bir anda kontrole tabi tutulması olduğu, Talimatın 10.3.2. maddesi gereği iki yıl hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılması, 10.11. madde uyarınca cezanın 13/4/2018 tarihinden itibaren başlatılması, ödüllерinin iptal edilmesi talepleriyle itiraz edilmiş olup, 2/2/2018 tarihinde ise bildirdiği adrese hayatın olağan akışı içerisinde makul karşılanabilecek bir sürede gelerek örnek verdiği, alınan örnekte sporcuda yasaklı madde veya yöntem tespit edilmediği, anılan tarihteki eyleminin bulunabilirlik kusuru olarak değerlendirilemeyeceği, dolayısıyla Dopingle Mücadele Talimatının “Bulunabilirlik Kusurları” başlıklı 2.4. maddesinde öngörölmüş olan üç kez art arda doping kontrolünün kaçırılması ve/veya bildirim kusuru ihlali olarak değerlendirilemeyeceği anlaşıldığından itirazın reddine karar verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu 25/11/2020 tarih ve 2019/20 E., 2020/138 K.).

Sporcu D. Y. Tarafından, Artistik Cimnastik Türkiye Şampiyonasında yarıştığı, müsabaka içi doping kontrolünde 2021 WADA Yasaklılar Listesinde “S6. Uyarıcılar” sınıfı içerisinde “Tanımlanmış Uyarıcılar” grubunda “Sibutramine” isimli yasaklı madde tespit edildiği gerekçeleriyle, Türkiye Cimnastik Federasyonu Disiplin Kurulunun 13/10/2021 tarihli ve 7 numaralı kararı ile sporcunun Talimatının 10.2.1 ve 10.2.1.2. maddelerine göre 4 (dört) yıl hak mahrumiyeti ile cezalandırılmasına karşı, maddeyi kasıtlı olarak almadığı, zayıflama amacıyla kullandığı bitki çayları nedeniyle maddeyi aldığı ve cezanın karar tarihinden başlatıldığı, askı süresinin cezadan düşölmesinin gerektiği iddialarıyla yaptığı itirazda, sporcunun kendisinden beklenen özeni göstermeyerek maddeyi bulundurması nedeniyle itirazın kısmen ret, örnek alım tarihinden itibaren cezalandırılması gerektiği düşünölerek itirazın kısmen kabulüne karar verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu 09/02/2022 tarih ve 2021/155 E., 2022/55K.).

Sporcu tarafından, Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Kurulunun 4/5/2019 tarihli ve 2018/3 Esas 2019/3 Karar sayılı kararı ile başlatıldığı kan değişkeni ölçümünü içeren hematolojik profilin WADA’nın kabul ettiği sınırlar çerçevesinde aykırı/anormal addedildiği kuvvetle muhtemel sporcunun kan profilinin yasaklı madde ya da yöntem kullanımı sonucu oluştuğuna, başka bir sebeple

oluşmayacağına kanaat getirildiği, uzman heyet kanaatine dayalı olarak sporcunun anti doping kural ihlali bulduğu kanaatinde olmaları, dopinge mücadele kural ihlali yaptığı gerekçesi ile gerekli yargılamanın yürütülmesinin istediği, 23/7/2018 tarihinden itibaren sporcu için tedbir uygulanması kararına karşı; ailesindeki bireylerin yüksek kan değerlerine sahip olduğu ve yüksek rakımlı yerlerde yerlerde milli takım kamplarında olması olduğu gerekçeleriyle yapılan itirazda 26/2/2018 tarihli Değerlendirme Raporu ile çürütüldüğü, sporcunun profilindeki hematolojik anormallikleri açıklayamadığı, sporcunun kendisinden beklenen özeni göstermediği gerekçeleriyle itirazın reddine karar verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu 18/11/2020 tarih ve 2019/103 E., 2020/137K.).

Türkiye Doping Mücadele Komisyonu tarafından, Türkiye Güreş Federasyonu Disiplin Kurulunun sporcu C. Ş. hakkında disiplin cezası tecziye etmemesine ilişkin 19/10/2021 tarihli ve 32 sayılı sayılı kararına karşı sporcunun bildirim kusurlarını işlediği, ilgili üç aylık çeyrek için son bildirim yapılması gereken tarihin ilgili çeyrekte bir önceki ayın son günü olduğu, üç aylık çeyreğin başladığı dönemin ilk gününün ihlal tarihi olduğu, sporcunun bilgilerinin doğruluğundan sorumlu oldukları, bilgilerde değişiklik olması halinde Komisyona bildirim yapması gerektiğini sporcunun kabul ettiği ileri sürülerek yapılan itirazda, Covid-19 Pandemisine ilişkin koşulların yükümlülüklerini yerine getirmeyi engellemeyeceği, sporcunun beyanlarının incelenmesinden eylemin ağırlığına göre Türkiye Doping Mücadele Talimatı'nın 2.4. ve 10.3.2. maddesi uyarınca 1 (bir) yıl hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılması kanaatiyle itirazın kabulüne karar verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu 09/03/2022 tarih ve 2021/159 E., 2020/43K.).

Sporcu ve Türkiye Güreş Federasyonu tarafından, sporcunun Doping Mücadele Talimatının 10.2.1.1. maddesi uyarınca 4 (dört) yıl hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmasına kararına karşı itirazının olmadığı, Doping Mücadele Kurumu Doping Kurulunun iki senelik mahkumiyetine ilişkin itirazını on sekiz ay sonra yaptığı, itirazın yasal süresinde olmadığı karar düzeltme talebinde, Tahkim Kurulu Yönetmeliği'nin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında "Kurul, 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kararların açıklanması, maddi

hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi halleri dışında aynı konuda tekrar karar veremez.” Hükmü nedeniyle usul ve mevzuata aykırı bir husus tespit edilemediği gerekçesiyle karar düzeltme isteminin reddine karar verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu 07/10/2020 tarih ve 2020/10 E., 2020/121K.).

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından, Türkiye Halter Federasyonu Disiplin Kurulunun 16.07.2018 tarihli ve 2018/04 Esas 2018/04 Karar sayılı kararına karşı, sporcuda 2015 WADA Yasaklılar Listesinde kullanımı her zaman yasaklı olan “S2 Peptid Hormonlar, Büyüme Faktörleri, İlgili Maddeler ve Mimetikler” gurubunda yer alan Büyüme Hormonu (hGH) Salgılatıcı Peptidler sınıflaması altındaki Ghrp-2 Pralnorelin maddesi ve bu maddenin Aa1-3 isimli parçalanma ürününün tespit edildiği, Türkiye Dopingle Mücadele Talimatının 10.2.1.1. maddesi uyarınca 4 yıl hak mahrumiyeti cezası verilmesi, herhangi bir indirim uygulanmayacağını tespit edilmesi, cezanın karar tarihi 16.07.2018 tarihinden itibaren başlatılması ve örnek alım tarihi olan 06.02.2015 den sporu bıraktığının teyit edildiği tarih olan 08.01.2018 tarihine kadar elde ettiği müsabaka sonuçlarının, madalyalarının, puanlar ve ödülleri geri alınması, talepleri ve iddialarıyla yapılan itirazda, itirazın kısmen kabulü ile sporcunun kasten dopingle mücadele kural ihlali bulundugu sabit olduğundan eylemine uyan 01.01.2015 tarihli Dopingle Mücadele Talimatı’nın 10.2.1.1. maddesi uyarınca 4 (dört) yıl hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmasına; kasten dopingle mücadele kural ihlali bulundugu sabit olduğundan eylemine uyan 01.01.2015 tarihli Dopingle Mücadele Talimatı’nın 10.2.1.1. maddesi uyarınca 4 (dört) yıl hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmasına, Sporcudan örnek alım tarihi olan 06.02.2015 tarihinden itibaren sporcunun katılmış olduğu yarışmalardan elde ettiği derece ve ödülleri iptal edilmesine dair Türkiye Halter Federasyonunca alınmış herhangi karar olmadığından, itiraz eden vekilinin örnek alım tarihinden itibaren sporcunun elde ettiği derece ve ödülleri iptal edilmesi yönündeki talebiyle ilgili karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu 21/10/2020 tarih ve 2018/221 E., 2020/127 K.).

Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararları özet halinde Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Tahkim Kurulu Kararları Özetleri (2003-2020).

Branş	Karar Tarihi ve Numarası	İtiraz edilen Karar	İhlal Sebebi	Karar Sonucu
Atletizm	08/06/2007 2007/46 E. 2007/49 K.	İki yıl süre ile hak mahrumiyeti cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Nadrolone Metabolites Norandrosterone) bulundurmak.	İtirazın reddi.
Voleybol	08/08/2007 2007/56 E. 2007/65 K.	İki yıl süre ile müsabaka ve faaliyetlerden men cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Nadrolone Metabolites Norandrosterone) bulundurmak.	Raporların tespiti sonrasında yeniden değerlendirme.
Voleybol	24/09/2007 2007/56 E. 2007/67 K.	İki yıl süre ile müsabaka ve faaliyetlerden men cezası	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Nadrolone Metabolites Norandrosterone) bulundurmak.	Dosyanın Türkiye Voleybol Federasyonuna iadesi.
Voleybol	16/11/2007 2007/56 E. 2007/108 K.	İki yıl süre ile müsabaka ve faaliyetlerden men cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Nadrolone Metabolites Norandrosterone) bulundurmak.	Verilen cezanın kaldırılarak, 10 (on) ay süre ile müsabaka ve faaliyetlerden men cezası verilmesi.
Atletizm	14/03/2008 2008/10 E. 2008/32 K.	İki yıl süre ile müsabakalardan men cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Metandianon ve stonozolol) bulundurmasından sorumlu olmak.	Antrenöre verilecek cezanın sporcuya verilecek cezasının sonra karar verilmesi.
Atletizm	14/03/2008 2008/9 E. 2008/31 K.	Ömür boyu müsabakalardan men cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Metandianon ve stonozolol) bulundurmak.	İtirazın kabulü ile cezanın kaldırılması.
Atletizm	30/05/2008 2008/10 E. 2008/55 K.	İki yıl süre ile müsabakalardan men cezası	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Metandianon ve stonozolol) bulundurmasından sorumlu olmak.	İtirazın reddi.
Atletizm	30/05/2008 2008/9 E. 2008/54 K.	Ömür boyu müsabakalardan men cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Metandianon ve stonozolol) bulundurmak.	İtirazın kabulü ile 4 yıl süre müsabakalardan men cezası verilmesi.
Güreş	22/10/2008 2008/48 E. 2008/84 K.	Baş altında güreşme.	Doping maddesi kullanmak.	İtirazın reddi.
Yüzme	03/04/2009 2009/35 E. 2009/085 K.	İki yıl süre ile hak mahrumiyeti cezası.	Yasaklı Madde Bulundurmak	İtirazın kabulü.

Voleybol	13/03/2009 2008/83 E. 2009/067 K.	“Suçun işlendiği tarihten itibaren ömür boyu müsabaka ve faaliyetlerden men cezası.”	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Norandrosteron) bulundurmak.	İtirazın kabulü ile 2 yıl süre ile müsabaka ve faaliyetlerden men cezası verilmesi.
Basketbol	25/06/2009 2009/087 E. 2009/111 K.	8 ay müddetle müsabakalardan men ve para cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Norandrosteron) bulundurmak.	Dosyanın Türkiye Voleybol Federasyonuna gönderilmesi.
Basketbol	10/07/2009 2009/101 E. 2009/121 K.	2 yıl müddetle müsabakalardan men ve para cezası.	Doping numunesi analizi sonucu yasaklı madde (Tetrahydrocannabinol Metaboliti) bulundurmak.	İtirazın kabulü.
Basketbol	04/12/2009 2009/154 E. 2009/198 K.	Para cezası.	Doping ile ilgili disiplin yönergelerini ihlal etmek.	Uygulamanın durdurulması.
Basketbol	17/12/2009 2009/154 E. 2009/207	1 yıl hak mahrumiyeti ile para cezası	Cathine maddesinin eşik üstü tespit edilmesi.	İtirazın kısmen kabulü ile para cezasının kaldırılması.

3.2. Yargıtay Kararları

Davacı vekili; 2704 ada 2 parsel sayılı taşınmazın ... Belediyesi adına kayıtlı iken, davalı Milli Atletin 2012 Londra Olimpiyatlarına katılması ve 1. olması nedeniyle 5393 Sayılı Belediye Kanununun 14/b bendi gereğince ödül olarak verilmesine karar verildiğini, dava konusu taşınmazın ... Belediye Encümeninin 11/09/2012 tarih ve 2012/867 Sayılı kararı sonrasında davalı adına tescil edildiğini, davalının Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi tarafından anti doping kurallarını ihlal ettiği tespit edildiğini ve birinciliğinin geri alındığını, 2015 yılında yürürlüğe giren Dünya Dopingle Mücadele Ajansı kuralları doğrultusunda ikinci kez anti doping kurallarını ihlal ettiği gerekçesi ile 8 yıllık spor müsabakalarından men cezasına mahkum olduğunu, 2704 ada 2 parselde bulunan ve davalı adına olan tapu kaydının iptali ile davacı adına tesciline karar verilmesi talebi ile açılan davada, davanın kabulüne dair verilen kararın davalı tarafça temyiz edilmesi üzerine, verilen karar usul ve yasaya uygun olduğundan harç yönünden düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir (Yargıtay, 14. Hukuk Dairesi, T. 29.4.2019, E. 2016/16672, K. 2019/3750).

Davacı vekili, 06.09.2005 tarihinde uluslararası görevlilerce Milli Takım kampında yapılan müsabaka dışı doping kontrolleri sırasında 3 sporcunun, olmayan sporcuların yerine teste girmeye çalışması bir sporcunun da testi reddetmesi sebebi ile Uluslararası Halter Federasyonunca Türkiye Halter Federasyonuna verilen 100.000 Amerikan para cezasının ihtar edilmesine rağmen 01.06.2006 tarihinde 100.000 Amerikan dolarının ödendiğini, olayın meydana gelmesinde davalıların sorumlu olduklarını belirterek 100.000 Amerikan dolarının ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini talep edildiği davada, Yerel Mahkemece; davanın kabulüne dair verilen karar; Özel dairece antrenörler lehine bozulmuştur. Mahkemece verilen direnme kararı, davalılar vekillerince temyiz edilmiştir. Genel Kurulca kararı temyiz etmeyen davalı bakımından karar kesinleşmiştir. Bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, somut olayda zararın meydana gelmesinde tüm davalıların toplam kusur oranının % 30 olduğu anlaşıldığından Daire Kararının yerinde olduğu görülmüş olup, direnme kararının bozulmasına karar verilmiştir (Yargıtay, Hukuk Genel Kurulu, T. 14.11.2012, E. 2012/4-148, K. 2012/785).

Davacı, T. gazetesinin internet sitesinde 29/06/2013 tarihinde yayınlanan "M. T.: D. S. O." başlıklı haberin içeriğinde "A., B., A. T. birden D. İ. A. B. R." alt başlığı ile verilen bölümde; "D..." bilgisine yer verildiğini, haber ile okuyucuda dopingli maddelerin sporculara antrenörleri olan anne veya babaları tarafından verildiği izlenimi uyandırıldığını, kendisinin 2011 yılından beri Umut antrenörü olmadığını, bu nedenle haberin gerçeğe aykırı olduğunu ve haber nedeniyle kişilik haklarının zarar gördüğünü belirterek manevi tazminat istemiyle açılan davada, davanın kısmen kabulü kararı üzerine, dava konusu haberin yayınlandığı tarihte atletizm dalında birçok sporcunun anti doping kurallarını ihlal ettiğinin tespit edildiği ve bu gelişmeler üzerine Atletizm Federasyonu Başkanı tarafından bir basın açıklaması yapılarak; dopingli çıkan sporcular ve disiplin kuruluna sevk edilen antrenör sayısı hakkında bilgi verildiği anlaşıldığı ve Haberin okuyucunun ilgisini çekmek amacıyla dikkat çekici ve çarpıcı bir şekilde verilmesi gazetecilik tekniği gereğidir ve bu durum özle biçim arasındaki denge bozulmadığı sürece haberi başlı başına hukuka aykırı hale getiremeyeceği gerekçesiyle davanın tümünden reddi gerekmesi nedeniyle

kararın bozulmasına karar verilmiştir (Yargıtay, 4. Hukuk Dairesi, T. 8.10.2015 E. 2014 / 12720, K:2015 / 11039).

3.3. Danıştay Kararları

Davacıya ait "B..." adlı atın, 24/06/2012 tarihinde yapılan koşuda dopingli koşturulduğundan bahisle tekerrür hükmü uygulanmak suretiyle koşulara katılmaktan süresiz olarak yasaklanmasına ve atın sahibi olan davacıya ihtar cezası verilmesine ilişkin Yüksek Komiserler Kurulu'nun 28/08/2012 tarih ve 678/Y-9-1 Sayılı kararının 17. bölümünün iptali istemiyle açılan davanın reddine karar verilmesi üzerine davacının temyiz yoluna başvurması ile tekerrür hükümleri uygulanmak suretiyle verildiği anlaşılan "B..." isimli atın 24/06/2012 tarihinden itibaren süresiz olarak koşulara katılmaktan yasaklanmasına ve at sahibi olan davacıya tekraren ihtar cezası verilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık, aksi yönde verilen davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmadığı gerekçesiyle temyiz isteminin kabulü ile kararın bozulmasına karar verilmiştir (Danıştay 10. Daire, 8.10.2019, E: 2014 / 3056, K: 2019 / 6422).

Yarış atı antrenörü olan davacının antrenörlüğünü yaptığı X1 isimli attan, 29.1.2010 tarihinde yapılan yarış sonrası alınan numunede doping maddesi tespit edildiği gerekçesiyle davacının 9.2.2010 tarihinden itibaren 1 (bir) yıl süreyle tribün ve eklentileri dışında yarışlarla ilgili yer ve tesislere girmekten ve sanat icrasından yasaklanmasına ve 808 TL para cezasıyla cezalandırılmasına ve yine davacının antrenörlüğünü yaptığı X2 isimli attan, 5.2.2010 tarihinde yapılan yarış sonrası alınan numunede doping maddesi tespit edildiği ve daha önce de X1 isimli attan dolayı ceza aldığı, doping olayına ikinci defa katıldığı gerekçesiyle 15.2.2010 tarihinden itibaren 2 (iki) yıl süreyle tribün ve eklentileri dışında yarışlarla ilgili yer ve tesislere girmekten ve sanat icrasından yasaklanmasına ve 1.616 TL para cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin 30.4.2010 tarih ve 648/Y-4-1 sayılı Yüksek Komiserler Kurulu kararının iptali istemiyle açılan dava sonucunda, davacıya verilen disiplin cezalarında hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddi

yolunda verilen kararın temyiz incelemesinde; bozulması istenilen kararın usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, temyiz isteminin reddine ve kararın onanmasına karar verilmiştir (Danıştay 10. D., E. 2013/7688 K. 2016/1760 T. 29.3.2016).

Şanlıurfa Hipodromunda 10.1.2011 tarihinde yapılan 8. koşu sonuçlarına ilişkin Şanlıurfa Yarış Komiserler Kurulunun 21.1.2011 tarih ve 89 sayılı kararıyla dopingli olduğu ve davacının 8. koşu için tahmin ettiği X2 adlı atın birinci olduğuna karar verildiği birinciliği iptal edilen X1 isimli atın dopingli koşturulmasında davalı idarenin hizmet kusurundan sözedilemeyeceğinden, davalı idarenin hizmet kusuruna dayalı maddi zararları tazmin sorumluluğunun bulunmadığı sonucuna varıldığı gerekçesiyle tazminat isteminin reddi kararının temyiz incelemesinde ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, temyiz isteminin reddine ve kararın onanmasına karar verilmiştir (Danıştay 10. D., E. 2013/6536 K. 2016/1397 T. 15.3.2016).

3.4. CAS Kararları

USA Cycling Inc (Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Bisiklet Federasyonu) tarafından, USADA Anti Doping İnceleme Kurulunun bisiklet sporcusu A.P.'nin metadon bulundurmasına karşın herhangi bir doping ihlali bulunmadığını tespit etmesi neticesinde yaptırım uygulanmadan kapatmaya karşı yapılan itirazda, sporcunun durumunun ciddiyetini, durumunda ağrı kesici olarak iyi belgelenmiş metadon reçetesini, ileri yaşını ve Hollywood'daki Dünya Pist Kupasına katılma amacının özel koşullarını göz önünde bulundurarak metadon maddesinin Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası referansı ile bağlantılı olmaması ve yasak olması nedenleriyle USADA'nın 29 Mayıs 2003, 1 Temmuz 2003 tarihli ve USADA adına 3 Temmuz 2003 tarihli kararı iptal edilmiş ve sporcu A.P. 28 Mart 2003 tarihinde Hollywood, Florida, ABD'de düzenlenen Dünya Pist Şampiyonası Elemelerinden diskalifiye; 20 Aralık 2003'ten 31 Temmuz 2004'e kadar altı ay süreyle askıya

alınmasına karar vermiştir (Arbitration CAS 2003/A/505 Union Cycliste Internationale, 2003).

Dünya Anti-Doping Ajansı tarafından, voleybol sporcusu olan G.B. hakkında, diyetle zayıflama ürünü kullanması neticesinde Sibutramin maddesini bulundurmasına karşın spor performansını artırma niyetinde olmadığını ve bu nedenle Berrios'un cezasını FIVB Kurallarının 2.1. Maddesine aykırı bir anti-doping suçu işlediğinin tespit edilmesi, bu da FIVB Kurallarının 9.2. Maddesi temelinde iki yıl men cezası yerine üç aya indiren Uluslararası Voleybol Federasyonu'nun 4 Ağustos 2010 tarihli kararına karşı yapılan itirazda, herhangi bir doping ürününün kullanımından kaçınmak için büyük özen gösterme sorumlulukları sporcular dahilinde, ilaç veya benzeri herhangi bir zayıflama ürünü yutmayı düşünürken dikkatli olması nedenleriyle internette biraz araştırma yapmış olsa bile, bu yargılamada sunulan kanıtlar, araştırmayı daha ileri götürmüş olsaydı, örneğin doktorunun tavsiyesiyle, FDA'nın tüketicilere yönelik ülke çapındaki uyarılarını bulabileceğini göstermesi, "Yağ Kaybı Zayıflamasının", Sibutramin de dahil olmak üzere, beyan edilmemiş, aktif farmasötik bileşenler içeren 72 tanımlanmış kilo kaybı ürünü arasında olduğu konusunda uyardığı bilinirken, sporcunun makul özeni göstermediğini tespit etmekte ve tam tersine, özellikle aşağıdaki nedenlerin bir araya gelmesiyle oldukça ihmalkar davrandığını tespit ederek 15 Eylül 2010'da yapılan temyiz başvurusu kısmen kabul edilerek iptal edildi (Arbitration CAS 2010/A/2229, WADA, FIVB & Gregory Berrios, award of 28 April 2011).

Uluslararası Bisiklet Federasyonu tarafından, bisiklet sporcusu A.R.'nin bir anti- doping kural ihlali neticesinde Danimarka Ulusal Bisiklet Federasyonunca cezalandırılmamasına ilişkin itirazda, başvurunun kısmen kabulü ile müsabaka dışı alınan teste ilişkin olarak, sporcunun adil bir şekilde başarı elde etmesine rağmen gerekli dikkat ve özeni göstermediği için dopinge mücadele kural ihlali gerçekleştiren sporcunun 18 ay spordan uzaklaştırılması fakat katıldığı yarışlardan diskalifiye edilmemesine karar verilmiştir (Arbitration CAS 2011/A/2671 Union Cycliste Internationale (UCI) v. Alex Rasmussen & National Olympic Committee

and Sports Confederation of Denmark (DIF; Dansk Idrætsforbund), award of 4 July 2012).

Tenis Sporcusu M. S. Tarafından, anti-doping kural ihlali oluşturduğu ve Avustralya Açık Şampiyonasındaki sonuçları açısından otomatik olarak diskalifiye edilmesi, 430 WTA sıralama puanını kaybetmesi, bu müsabakalarda elde ettiği 281.633 AUS\$ para ödülünü kaybetmesi ve numune alım tarihi olan 26 Ocak 2016 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 2 yıl hak mahrumiyeti süresi Uluslararası Tennis Federasyonu'nun atadığı bağımsız mahkeme kararı ile karşı yaptığı itirazda, Mildronate maddesini kullanmasını (2006'dan beri) onun son derece dikkatli davranmamasını mazur göstermeyeceği ve yasaklılar listesini kontrol eden danışmanının yanlışlıkla maddenin adının Mildronate (Meldonium'un aksine) olduğuna inanmaları veya WADA'nın Yasaklılar Listesinde yalnızca Meldonium'u (tüm marka adlarını değil) listelediğini düşünmeleri bir mazeret olmadığı, yalnızca ödülün hile yapan bir sporcuyla ilgili olmadığını belirtmek ister bir oyuncuya yasal olarak uzun bir süre boyunca kullandığı bir üründe bulunan maddenin ve çoğu zaman bir doktorun raporuna dayanarak emin olamaması nedeniyle yüklenebilecek hatanın derecesi ile ilgili olması nedenleriyle, itirazı, yukarıda belirtilen sebeplerin tümünü dikkate alan Kurul, burada uygun yaptırım süresinin on beş (15) ay olduğunu belirlemiştir; başka bir deyişle, Kurul, NSF bazında yaptırımını dokuz (9) ay azaltarak itirazını kısmen kabul etmiştir (Arbitration CAS 2016/A/4643 M. S. v. International Tennis Federation (ITF), award of 30 September 2016).

Belarus Halter Birliği tarafından, Uluslararası Halter Birliğinin herhangi bir Üye Federasyon veya onun üyeleri veya yetkilileri, doping veya dopingle mücadele kural ihlalleriyle bağlantılı veya bunlarla bağlantılı davranışları nedeniyle halter sporunun itibarını zedelerse, IWF Yönetim Kurulu kendi takdirine bağlı olarak bazı işlemleri yapabilme olan kurul politikasını; ne bis in idem, Tempus regit actum ilkesinin ihlali yeni kurallar geriye dönük olarak uygulanamaz ve yeni kurallar kabul edilmeden önce ortaya çıkan olaylara uygulanamaması, dinlenme hakkının ihlali, iyi niyet ve venire contra factum proprium ilkesinin (Bu ilke, bir tarafın davranışının ikinci taraf adına meşru beklentilere yol açması durumunda, birinci tarafın, ikinci

tarafın zararına olacak şekilde hareket tarzını değiştirmesinin yasaklanmasını sağlamaktadır) Eşit muamele ve orantılılık ilkesinin ihlali ihlalini oluşturduğunu disiplin yaptırımlarının, varsa, herhangi bir adli kontrolün sürdürülebilmesi için geçerli kurallara uyması gerekeceği için başvurunun reddine karar verilmiştir (Arbitration CAS 2016/A/4698 Belarusian Weightlifting Union (BWU) v. International Weightlifting Federation (IWF), award dated 10 March 2017).

4. TARTIŞMA

Spor ve hukuk çok eski çağlardan beri süregelen faaliyetlerdendir. İnsanlığın var olduğu her dönemde ve toplulukta spor veya hukukun izlerine rastlamak mümkündür. Toplumda bir arada yaşamak için de spor faaliyetlerinin belli bir düzen içerisinde yürütülmesi için de belli kurallara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu iki alan günlük hayatta sporda yer alan uyuşmazlıklarda sık sık kesişmektedir.

Spor bireysel veya topluluk halinde yapılan fiziksel aktiviteler bütünü olarak tanımlanırken sporun doğasında yer alan rekabet ise kattığı heyecan kadar, şiddetten dopinge kadar türlü sorunlara yol açmaktadır.

Hukuk ise toplumu bir arada tutan ve düzeni sağlayan sistem olarak çeşitli alanlarda kendini göstermektedir. Kamu hukuku ve özel hukuk olarak iki ana ayrım yer alsa da bazı alanlar iki ana ayrımın farklı özelliklerini ihtiva eder. Bu alanlardan birisi de şüphesiz spordur. Spor hukuku kişi-devlet arasındaki uyuşmazlıklar yönünden kamu; kişi-kişi arasındaki uyuşmazlıklardaki yönüyle özel hukuk özelliklerini içermektedir.

Spor hukukundaki uyuşmazlıkların belki de en yaygın olanı doping içeren maddelerin kullanımından kaynaklanmaktadır. Sporun doğasında olan rekabetin, epeyce kaygı duyulan büyük bir sorunu dopingtir. Anti doping kurallarının ihlali spor barışını engellemekle beraber, çoğu sporcunun ölümüne, sakatlanmasına ve hayatlarını adadıkları spor faaliyetlerini yapamaz hale gelmesine yol açmıştır.

Performans arttırıcı; fakat adil oyun ilkesini bozmakla kalmayıp, sporcuları manen ve fiziken yok eden kimyasal madde kullanımının ve bulundurmanın hukuk dünyasına yansması birden fazla yargı çeşidi kararıyla bu çalışmada irdelenmiştir. Yargı çeşitlerini incelediğimizde, tahkim kurulu kararları olan CAS ile Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararları sporcunun ya da antrenörün spor yapmasını engelleyecek kadar spor yaşamını ilgilendiren içsel kararlar iken; Genel Türk

yargısında söz konusu olan Yargıtay, Bölge Adliye Mahkemesi; Danıştay, Bölge İdare Mahkemesi; Anayasa Mahkemesi Kararları anti doping kurallarının ihlalinin kesinleşmesi ya da iddiası neticesinde dış dünyaya yansıyan maddi sonuçlarına yöneliktir.

CAS kararları ile uluslararası niteliği sayesinde, farklı kararların önüne geçerek kararlar arasında eşitlik sağlamıştır. Yargılamanın niteliği gereği, sporculara; spor geçmişine ve yaşına uygun cezalar verilmemesi ise geçimlerini bu şekilde sağlayan sporcuları zora sokmuştur. Bu çalışmada incelenen kararlarda çoğunlukla bisiklet branşında kararlar verilmiş; sporcunun itirazları reddedilmiş, istisnai olarak itirazları kısmen kabul edilmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararları incelendiğinde, Tablo 3.1 ile de özetlenmiş olup, diğer dallara göre daha çok olarak sırasıyla basketbol, voleybol ve güreş dallarında uyuşmazlık olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak yapılan itirazlar kabul görmüştür. Bazı kararlarda ise cezanın başlama tarihi değiştirilmiştir.

Genel Türk yargısında söz konusu olan Yargıtay, Bölge Adliye Mahkemesi; Danıştay, Bölge İdare Mahkemesi; Anayasa Mahkemesi Kararlarında da dopingle ilgili verilen kararlar mevcuttur.

Hukuk yargılamasında her yıl güncellenen parasal sınır nedeniyle bazı kararlar istinaf incelemesinde Bölge Adliye Mahkeme kararlarıyla kesinleşirken; bazı kararlar ise temyiz incelemesinde Yargıtay kararları ile kesinleşmektedir. HMK Madde 341 ve 362 uyarınca 2023 yılı için istinaf kanun yoluna başvurma sınırı 17.830,00-TL; temyiz kanun yoluna başvurma sınırı 238,730,00-TL'dir. Hukuk yargılamasındaki temyiz ve istinaf kararlarının konusunu genellikle sporcunun doping bulundurmak nedeniyle kesinleşen cezası nedeniyle verilen ödüllerin iadesi oluşturmakta, iki kararda da sporcunun anti doping kurallarının ihlali iddiasıyla basında yer alan haberlere ilişkin maddi-manevi tazminat istemli dava ile, habere ilişkin önleme davası açılmıştır.

İdari yargıda da hukuk yargılamasına benzer şekilde her yıl güncellenen parasal sınır nedeniyle bazı kararlar istinaf incelemesinde Bölge İdare Mahkeme kararlarıyla kesinleşirken, bazı kararlar ise temyiz incelemesinde kesinleşmiştir. At yarışlarına ilişkin, atlara verilen dopingler ise idari yargıda görülmektedir. Yüksek Komiserler Kurulu kararlarının iptali için taraflar idari yargıya başvurmuştur.

Anayasa Mahkemesi kararında ise Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararına karşı başvurulmuş, fakat Tahkim Kurulu Anayasa Yargısı istisnalarından yer aldığından başvuru usulden reddedilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Anti doping kurallarının ihlalinin birden çok sebebi olmakla beraber, önüne geçebilmek mümkündür. Anti doping kurallarının ihlalinin sebeplerinden en önemlisi ödül olmakla önüne geçebilmek için verilen ödül miktarı azaltılmalıdır. Sporculara anti doping kurallarına yönelik eğitimler ve bilinç kazandırılmalıdır.

Gerekli kanuni düzenlemeler ile birlikte sporcunun anti doping kurallarının ihlali caydırıcı hale getirilmelidir. Fakat bu caydırıcılık sporcuyu spordan uzaklaştırmamalı; aynı zamanda hakkaniyetli olmak adına sporculara verilecek cezalarda sporcunun yaşı ve mesleki başarıları da dikkate almalı ve kanuni düzenlemeler bu yönde güncellenmelidir. 2014 yılında TBMM Doping Komisyonu tarafından sunulan raporda yer alan “milli takım kamp yerlerinde doping konusunda bilgi sahibi hekim sürekli bulundurulması, yasaklı madde kullanımının önüne geçilebilmesi için yasaklı madde içeren ürünlerin ithalatının denetlenmesi” önerileri hayata geçirilmelidir.

Sporcunun meslek hayatını kısıtlayan cezalar yerine dople ilgili suçlar Türk Ceza Kanunu kapsamına alınmalı, kanun taslaklarında olduğu gibi narkotik suçlar kapsamında değil, içerdığı sahtecilik ve yanıltma amacı nedenleriyle kamu güvenine karşı suçlar bölümünde ele alınarak caydırıcı yaptırımlar getirilmelidir.

ÖZET

Spor Hukukunda Doping ve Doping İlgili Hukuki Uyuşmazlıklar

İnsanoğlu, her daim etkinliklerindeki gücünü ve performansını artırmanın yollarını aramıştır. Bu durum özellikle spor alanında geçerlidir. Geçmişten günümüze diyetle ve antrenmanla olduğu kadar doğal olan veya olmayan maddeleri tüketerek de sporcular performanslarını artırmaya çalışmışlardır. Zamanla kullanılan bazı maddeler ve yöntemlerin sağlık sorunları ve etik problemler yaratmasıyla birlikte doping kavramı ortaya çıkmıştır. Doping ve sporcunun müsabaka öncesindeki, sırasındaki ve sonrasındaki davranışlarının kontrolünün sağlanması adına spor hukukunda düzenlemeler yapılması gerekmiştir. Sporcunun ve antrenörün spor faaliyetlerini doğrudan; Tahkim kurulu kararları olan CAS ile Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararları, genellikle anti doping kurallarının ihlali sonrası sporcunun ve antrenörün hayatına dolaylı olarak Genel Türk yargısında söz konusu olan Yargıtay, Bölge Adliye Mahkemesi; Danıştay, Bölge İdare Mahkemesi; Anayasa Mahkemesi Kararları etkilemektedir. Bu çalışmada anti doping kurallarının ihlali nedeniyle ortaya çıkan uyuşmazlıklar ele alınmış ve spor hukukundaki mevcut sorunlar ele alınmıştır. Sporculara verilecek cezalar sporcunun yaşı ve mesleki başarılarını da dikkate almalı ve kanuni düzenlemeler, sporcunun anti doping kurallarını ihlal etmesini caydırıcı hale getirmelidir.

Anahtar Sözcükler: Doping, spor hukuku, uyuşmazlık

SUMMARY

Doping In Sports Law And Doping-Related Legal Disputes

Mankind has always sought ways to increase its power and performance in its activities. This is also true for sports. From the past to the present, athletes have tried to increase their performance through diet and training as well as by consuming natural or unnatural substances. Over time, the concept of doping has emerged as some substances and methods used started creating health and ethical problems. In order to control doping and the behavior of the athletes before, during and after a competition, it was necessary to legislate the sports law. The sporting activities of the athletes and the coaches are affected directly by; the decisions of CAS, which are the decisions of the arbitration board, and the Arbitration Board of the Ministry of Youth and Sports, and generally indirectly related to the life of the athlete and trainer after the violation of anti-doping rules, the Supreme Court of Appeals, the Regional Court of Justice; Council of State, Regional Administrative Court; Decisions of the Constitutional Court. In this study, the disputes arising due to the use of doping and the current issues in sports law are discussed. Penalties to athletes should also take into account the athlete's age and professional achievements, and legal regulations should discourage the use of doping by the athlete.

Keywords: Disagreement doping, sports law

KAYNAKLAR

- AKGÜN, N. (1991). Spor Yarışmalarında Anabolik Androjenik Steroidlerin Ergojenik Maddelerin Ve Drogaların Kullanımı, Başbakanlık Spor Genel Müdürlüğü.
- ASHTON, C. H. (2001). "Pharmacology and effects of cannabis: a brief review." *Br J Psychiatry* **178**: 101-106.
- BORGELT, L. M., FRANSON, K. L., NUSSBAUM, A. M. and WANG, G. S. (2013). "The Pharmacologic and Clinical Effects of Medical Cannabis." *Pharmacotherapy: The Journal of Human Pharmacology and Drug Therapy* **33**(2): 195-209.
- BOWERS, L. D. (2012). "Anti-dope testing in sport: the history and the science." *FASEB J* **26**(10): 3933-3936.
- BREWER, B. W. (2009). Handbook of Sports Medicine and Science: Sport Psychology, Wiley.
- BRZEZIAŃSKA, E., DOMAŃSKA, D. and JEGIER, A. (2014). "GENE DOPING IN SPORT – PERSPECTIVES AND RISKS." *Biology of Sport* **31**(4): 251-259.
- BUTTGEREIT, F., BURMESTER, G. R. and LIPWORTH, B. J. (2005). "Optimised glucocorticoid therapy: the sharpening of an old spear." *Lancet* **365**(9461): 801-803.
- CACIC, D. L., HERVIG, T. and SEGHATCHIAN, J. (2013). "Blood doping: the flip side of transfusion and transfusion alternatives." *Transfus Apher Sci* **49**(1): 90-94.
- CADWALLADER, A. B., DE LA TORRE, X., TIERI, A. and BOTRE, F. (2010). "The abuse of diuretics as performance-enhancing drugs and masking agents in sport doping: pharmacology, toxicology and analysis." *Br J Pharmacol* **161**(1): 1-16.
- CLARKE, E. G. C. (1962). "The Doping of Racehorses." *Medico-Legal Journal* **30**(4): 180-194.
- COAKLEY, J. J. (2017). Sports in Society: Issues and Controversies, McGraw-Hill Education.
- DAVID, P. (2008). A Guide to the World Anti-Doping Code: A Fight for the Spirit of Sport, Cambridge University Press.
- DAVIS, T. (2012). What is Sports Law? Lex Sportiva: What is Sports Law? R. C. R. Siekmann and J. Soek. The Hague, The Netherlands, T.M.C. Asser Press: 1-34.
- DE JONG, E. G., MAES, R. A. A. and VAN ROSSUM, J. M. (1988). "Doping control of athletes." *TrAC Trends in Analytical Chemistry* **7**(10): 375-382.
- DE ROSE, E. H. (2008). "Doping in athletes--an update." *Clin Sports Med* **27**(1): 107-130, viii-ix.

- DOCHERTY, J. R. (2008). "Pharmacology of stimulants prohibited by the World Anti-Doping Agency (WADA)." *British Journal of Pharmacology* **154**(3): 606-622.
- DONOHUE, T. and JOHNSON, N. (1987). *Foul Play: Drug Abuse In Sports*, Blackwell Publishers.
- DUCLOS, M. and TABARIN, A. (2016). "Exercise and the Hypothalamo-Pituitary-Adrenal Axis." *Front Horm Res* **47**: 12-26.
- DVORAK, J., SAUGY, M. and PITSILADIS, Y. P. (2014). "Challenges and threats to implementing the fight against doping in sport." *Br J Sports Med* **48**(10): 807-809.
- ERDEM, M. R. (2015). "Sporda Doping'in Ceza Hukuku Boyutu." *İzmir Barosu Dergisi*(1): 13-56.
- ERTAŞ, Ş. and PETEK, H. (2017). *Spor Hukuku, Yetkin Yayınları*.
- ESENDAL, N. (2014). "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Uygulamasının Türk Hukuku ve Cas Kuralları Açısından Karşılaştırılması." *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* **4**(1): 149-174.
- World Anti-Doping Agency. "Executive Committee." Erişim tarihi: 05/12/2022. <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/governance/executive-committee>.
- FIDANOĞLU, B. C. (2011). "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Sporda Dünya Anti-Doping Programı." *Ankara Barosu Dergisi*(3).
- FINLEY, M. I. and PLEKET, H. W. (2005). *The Olympic Games: The First Thousand Years*, Dover Publications.
- FOGEL, C. (2017). *Controversies in law and sport*. Champaign, IL, Common Ground Research Networks.
- GARDINER, S., WELCH, R., BOYES, S. and NAIDOO, U. (2012). *Sports Law 4th Edition*, Routledge.
- GEERAETS, V. (2017). "Ideology, Doping and the Spirit of Sport." *Sport, Ethics and Philosophy* **12**(3): 255-271.
- World Anti-Doping Agency. "Governance." Erişim tarihi: 05/12/2022. <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are/governance>.
- GÜNGÖR, D. (2016). *Ceza muhakemesinde istinaf, Yetkin Yayınları*.
- GÜRTEN, K. and ERENEL, S. E. (2012). "Lex Sportiva : Spor Hukukunun Küreselliği " *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* **3**(1): 295-316.

- HIGGINS, A. J. (2006). "From ancient Greece to modern Athens: 3000 years of doping in competition horses." *Journal of Veterinary Pharmacology and Therapeutics* **29**(s1): 4-8.
- Court of Arbitration for Sport. "History of the CAS." Erişim tarihi: 15.12.2022. <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>.
- HOFF, D. (2012). "Doping, risk and abuse: An interview study of elite athletes with a history of steroid use." *Performance Enhancement & Health* **1**(2): 61-65.
- HONG, B., GRZECH, D., CAPUTI, L., SONAWANE, P., LOPEZ, C. E. R., KAMILEEN, M. O., HERNANDEZ LOZADA, N. J., GRABE, V. and O'CONNOR, S. E. (2022). "Biosynthesis of strychnine." *Nature* **607**(7919): 617-622.
- HURTADO, A., MERINO, C. and DELGADO, E. (1945). "INFLUENCE OF ANOXEMIA ON THE HEMOPOIETIC ACTIVITY." *Archives of Internal Medicine* **75**(5): 284-323.
- International Amateur Athletic Federation. (1982). IAAF Doping Control Regulations and Guidelines for Procedures. London.
- (1999). Olympic Movement Anti-Doping Code.
- KARAOĞLU, E. (2017). Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar, Seçkin Yayıncılık.
- KAYA, S. I., YILDIRIM, S., CETINKAYA, A., ERKMEN, C., USLU, B. and OZKAN, S. A. (2021). "Nanomaterial-based electroanalytical sensors for the selected prohibited anabolic agents, hormones and metabolic modulators and their sensitive assays." *TrAC Trends in Analytical Chemistry* **145**.
- KICMAN, A. T. (2008). "Pharmacology of anabolic steroids." *Br J Pharmacol* **154**(3): 502-521.
- KOCASAKAL, H. Ö. (2013). Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Vedat Kitapçılık.
- LI, Z. and QIAO, Y. (2015). "A study on the application of general principles of law in court of arbitration for sport." *International Sports Law Review Pandektis* **11**.
- LIPPI, G. and BANFI, G. (2011). "Doping and thrombosis in sports." *Semin Thromb Hemost* **37**(8): 918-928.
- LIPPI, G., FRANCHINI, M. and GUIDI, G. C. (2008). "Doping in competition or doping in sport?" *Br Med Bull* **86**: 95-107.
- LIPPI, G. and GUIDI, G. (1999). "Doping and sports." *Minerva medica* **90**(9): 345-357.
- LUNDBY, C., ROBACH, P. and SALTIN, B. (2012). "The evolving science of detection of 'blood doping'." *British Journal of Pharmacology* **165**(5): 1306-1315.

- MALIK, J., KIM, A. R., TYRE, K. A., CHERUKURI, A. R. and PALIS, J. (2013). "Erythropoietin critically regulates the terminal maturation of murine and human primitive erythroblasts." *Haematologica* **98**(11): 1778-1787.
- MCLAREN, R. H. (2010). "Twenty-Five Years of the Court of Arbitration for Sport: A Look in the Rear-View Mirror." *The Marquette Sports Law Review* **20**(305).
- MCNAMEE, M. and MØLLER, V. (2011). *Doping and Anti-Doping Policy in Sport: Ethical, Legal and Social Perspectives*, Taylor & Francis.
- MITTEN, M. and OPIE, H. (2010). "‘Sports Law’: Implications for the Development of International, Comparative, and National Law and Global Dispute Resolution."
- MØLLER, V. (2010). *The Ethics of Doping and Anti-doping: Redeeming the Soul of Sport?*, Routledge.
- MOTTRAM, D. R. and CHESTER, N. (2022). *Drugs in Sport*, Taylor & Francis.
- RENAUD, A. M. and CORMIER, Y. (1986). "Acute effects of marihuana smoking on maximal exercise performance." *Medicine & Science in Sports & Exercise* **18**(6): 685-689.
- RIGOZZI, A., KAUFMANN-KOHLER, G. and MALINVERNI, G. (2003). "Doping and Fundamental Rights of Athletes: Comments in the Wake of the Adoption of the World Anti-Doping Code." *International Sports Law Review* **3**: 39-67.
- SAUGY, M., ROBINSON, N., SAUDAN, C., BAUME, N., AVOIS, L. and MANGIN, P. (2006). "Human growth hormone doping in sport." *Br J Sports Med* **40** Suppl 1(Suppl 1): i35-39.
- SCHWARZENBACH, H. (2011). "Impact of physical activity and doping on epigenetic gene regulation." *Drug Test Anal* **3**(10): 682-687.
- SHASKEY, D. J. and GREEN, G. A. (2000). "Sports Haematology." *Sports Medicine* **29**(1): 27-38.
- Court of Arbitration For Sport. "Statistics." Erişim tarihi: 22.03.2021. <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>.
- STENMAN, U. H., HOTAKAINEN, K. and ALFTHAN, H. (2008). "Gonadotropins in doping: pharmacological basis and detection of illicit use." *Br J Pharmacol* **154**(3): 569-583.
- TDK (2019). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TENTORI, L. and GRAZIANI, G. (2007). "Doping with growth hormone/IGF-1, anabolic steroids or erythropoietin: is there a cancer risk?" *Pharmacological Research* **55**(5): 359-369.
- THEVIS, M., KOHLER, M. and SCHANZER, W. (2008). "New drugs and methods of doping and manipulation." *Drug Discov Today* **13**(1-2): 59-66.

- THIEME, D. and HEMMERSBACH, P. (2009). *Doping in Sports*, Springer Berlin Heidelberg.
- VERNEC, A. R. (2013). "Doping, Ethics, and the Sport Physician." *Current Sports Medicine Reports* **12**(5).
- VERROKEN, M. (2000). "Drug use and abuse in sport." *Baillieres Best Pract Res Clin Endocrinol Metab* **14**(1): 1-23.
- WOODLAND, L. (1980). *Dope: The use of drugs in sport*, David and Charles.
- World Anti-Doping Agency. (2021). *World Anti-Doping Code*.
- XIAOPING, W. (2013). "A tentative discussion on the punishment criterion of disciplinary violations of sports competition." *International Sports Law Review Pandektis* **10**(1/2): 75-83.
- World Anti-Doping Agency. (2022). *Yasaklılar Listesi*.

EKLER

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Tahkim Kurulu

Sayı : E-23145592-108.99-3893639
Konu : Diğer (Jülide Hökerek Demircan)

16.12.2022

Sayın Jülide Hökerek DEMİRCAN
Söğütözü Mah. 2176. Cad. No:25 GSB Ek Hizmet Binası Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Çankaya ANKARA

İlgi : 15.12.2022 tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçeniz ile Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Anabilim Dalı alanında "Spor Hukukunda Doping ve Doping ile İlgili Hukuki Uyuşmazlıklar" hakkında tez yazdığınız belirtilerek 2005-2020 tarihleri arasında Kurulumuzun dopinge ilişkin örnek kararlarının kullanılması için izin istenmiş olup Kurulumuzun örnek kararları sadece talep ettiğiniz amaçla kullanılmak üzere yazınız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Ahmet Can ACAROĞLU
Tahkim Kurulu Raportörü

Ek: Örnek Kararlar (18 Adet)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: E2F6BC7E-16A3-4D25-A380-88407F64B495 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>
Adres: Süleymanî Sırt Sok. No 3 Kat: 2 Kızılay Çankaya ANKARA Bula: Adem BALABAN
Telefon No: (312) 551 53 17-18 Faks No: V.E.N.I
Elektronik Adres: www.gsb.gov.tr E-Posta: